

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnine pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Naprednost pri nas in drugod.

Našim goriškim »naprednjakom« bi zares delali krivico, ako bi hoteli trditi, da se samo oni odlikujejo z »manerami«, s kakršnimi se baš odlikujejo. To je zanesel »duh časa« več ali manj med vse »kulturneje« narode in se zatorej tudi pojavlja povsod v približno isti meri, dasi moramo trditi, da izvestni genre v obliki govorjenja in nastopanja je v častni meri zastopan ravno v nas Slovenceh. Morda prav v tem tiči višek kulture slovenskega naroda.

Po vzgled so naši »naprednjaki« najbrže šli k Vsenemcem in židom, a ker je že navadno, da učenec rad v čem prekosí svojega učenika, gre tudi slovenski »napredni« učenec za eno terco više od svojega učitelja. Nastopi Vsenemcev v našem državnem zboru z njihovimi krepkimi dokazi vsenemske olike, potem obnašanje vsenemških kaporjonov in njihovih jogrov s krivimi in ravnimi nosovi na raznih vsenemških proti Slovanom in duhovščini naperjenih manifestacijah ter njihovi privatni nastopi na ulici in drugod in naposled nemško napredno časopisje — vse to je dalo direktno našim »naprednjakom« za nastopanje proti prijateljem naroda in duhovščini. Ali da naši »naprednjaki« prekašajo s svojim nastopanjem svoje učnike, najhujše sovražnike Slovanov, to je pač značilno za nje.

No, pri tej priliki je vredno slišati, kako sodi jeden Nemec in sicer mož, katerega drugače Nemci povzdigujejo v deveta nebesa, o »naprednosti«. Ta mož, nemški pisatelj Rosegger, pravi o tej moderni kugi: »V takozvanih boljših krogih se je od konca osemdesetih let sem začela kazati neka surovost, proti kateri je bila prejšnja kmečka surovost res pravi salonski ton«. In na drugem kraju pravi zopet: »Če se z ostrim jezikom ne združuje fini takt, če ne pride k surovi pesti bistra glava, potem imaš samo še — tepca«.

Naposled pravi Rosegger: »Posurovelost je splošna. Nočem preiskovati, od kod prihaja ta žalostni pojav. Vzrokov je mnogo, a onim, ki nočejo nič slišati o avtoriteti, vzgoji, veri in redu, se zde vsi ti vzroki filisterski«. —

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihaeljev. — 1902.)

(Dolje).

Tudi en slovaški dnevnik izhaja v Budapešti: »Slovenske novine«, katerih iztis stane le 2 vinarja. To sem pa zvedel le po naključni tako-le: Ko sem hodil vsaki dan blizu mojega stanovanja kupovati razglednice (karte), kazoče razne znamenitosti mažarske stolice, (Budapešte) sem prašal tudi po časnikih, ktere je ondi prodajala neka ženska. — Vprašal sem jo, nima-li v prodaj kake morda hrvaške ali srbske časnike. Odgovorila mi je, da teh zdaj nima, pač pa ima dnevnik (gor omenjeni) slovaški na prodaj, in da saj je ona tudi rojena Slovakinja in v spomin sem vzel en iztis seboj, kateri še zdaj hranim. Spoznal sem iz tistega, da piše v protestantskem smislu, in da imajo slovaški protestantje ali evangeljski Slovaki tudi svojo cerkev v Pešti in sicer v »Aradi-utca č. 14«, v VI. okraju. List izhaja na celi poli

No, baš o teh uzrokih »napredne« posurovelosti bi bilo vredno razpravljati, a kapitelj je prežalosten. Napredna surovost Vsenemcev gre za nekim gotovim smotrom, ima svojemu surovemu nastopanju postavljen neki cilj, kateri upa doseči baš z brezobzirnostjo nasproti Rimu in Slovanom. Ta nemški smoter je jako živo opisal vsenemški poslanec Eisenkolb v seji poslanske zbornice 14. t. m. v razpravi o proračunu naučnega ministerstva. Ta Vsenemec je bil pri tej priliki tako odkritosrčen, da je izjavil, da sta rimski papež in katoliška cerkev najhujša sovražnika nemške svetovne nadvlade in zato da se mora katoličanstvo zatreti. Nemci hočejo zgraditi svojo svetovno nadvlado na razvalinah slovanstva; ker pa mož resnice, kakor rimskega papeža imenuje isti Eisenkolb, s svojim uplivom omejuje to krivično politiko Vsenemcev, zaradi tega menijo isti, da se mora nastopiti proti Rimu in katoliški, krivice ne trpeči cerkvi z vso surovostjo in se jo mora zatreti, da bi bilo potem mogoče zatreti tudi Slované. To je torej smoter vsenemske napredne surovosti in v smislu tega smotra so Vsenemci preganjali katoliške cerkve in duhovščine. Po vsej pravici moramo torej vprašati: kaj pa naši »naprednjaki? Ali tudi oni pomagajo Vsenemcem zaničevati in zatirati duhovski stan zaradi tega, da bi nas oni tem lože pohrustali tudi narodno? Ako imajo »naprednjaki« isti smoter, potem bi jih morali smatrati naravnost za najhujše sovražnike svojega lastnega naroda in za pravcate narodne škarijote!

Vse njihovo govorjenje in obnašanje pač kaže to. Ali je mogoče izmisliti si primernejega orodja za uničevanje duhovniškega stanu ter za zatiranje verske in moralne vzgoje med narodom nego si ga je izbrala »Soča«? Za nobenega človeka ni hujšega, nego ako se njegova čast in njegovo dobro ime pred vsem svetom očrni in ognjusi in se ga javno izpostavi na sramotni oder. Kaj pa še le duhovnik, v katerega zre ljudstvo kot v svojega pravega učenika in dušnega pastirja? To najprikladneje in jedino orožje si je izbrala »Soča«, da

vsaki dan, razun nedelj in praznikov, ter je jako po ceni: »Čislo za 2 haliera«, stoji na čelu lista. — Za celi rok (leto) stane 12 kron; izhaja pa že XVI. ročnik (letnik). Tako sem čedalje bolj iz lastnega naziranja spoznal, kakšna je ta »izjemno mažarska stolica«! Šovinizem povsod in v vsem!

Ko pridem po teh prvih kopeljih domov, sva se peljala z mojim milim prijateljem čez že enkrat omenjeni most sv. Margarete na otok sv. Margarete, (Margaretsziget-Margaretheninsel) kamor podonavski plošnati parobrodi plujejo in odplujejo vsake pol ure. Vsakdo, gredoč čez omenjeni most na otok mora plačati 12 vinarjev! Ta ozki otok, se vzdiguje krasno vrhu dvostranske glavne mesta iz valovja Donave in meri v dolgosti skorej 4 kilometre, kakor mi je pravil prijatelj. To ime pa se neki upeljuje od neke pobožne sv. device Margarete, ki je bila plemenitega in bogatega rodu; pa je tukaj na tem otoku kot puščavnica živela do smrti. Ta otok ima prekrasne palače v vsih mogočih stavbenih slogih, kavarne. (kavehaz) go-

zatore v ljudstvu ugled do duhovniškega stanu, da isto ljudstvo zapade demoralizaciji. Naj bi ti ljudje vendar mislili na strašne posledice svojega početja, pomislili naj bi to, ako jim ni srce za narod že popolnoma oledenelo. Vzamejo naj si za vzgled šolo. Kaj postane iz učenec, ako izgubijo vse spoštovanje do svojega učitelja? In naj li ne izgubijo spoštovanja do njega, ako se ga pred vsemi ljudmi oblati in se očitno razkriva njegove resnične ali tudi namišljene slabosti? In kaj je duhovnik drugega nego učitelj ljudstva? Ali ni vsakogar dolžnost imeti do duhovnika največjih obzirnov in to zaradi njegove važnosti kot učitelj ljudstva? Kaki pa so že danes nasledki »Sočinega« nastopanja proti tem učenikom naroda, ve danes že vsakdo in menimo, da bi morala biti groza pred temi nasledki že tudi »Sočinih« pristašev samih. Ako torej »Soča« do danes ni hotela poznati teh nasledkov in ako do danes ni hotela vedeti, komu služi s svojo politiko zatiranja verske vzgoje našega ljudstva, naj si torej dobro utisne v spomin govor vsenemskega poslanca Eisenkolba, da bode vedela, da s svojo politiko služi le onim, ki glasno sanjarijo o nemški svetovni nadvladi.

Državni zbor.

Poslanska zbornica je v svoji petkovi seji dognala razpravo o postavkah naučnega ministerstva »osrednje vodstvo« in »bogočastje«.

Poročevalec o »centrali« je dr. vitez Starzynski, ki se je začetkom skliceval na svoje tiskano poročilo.

Za leto 1897 se je proračunavalo za »centralo« naučnega ministerstva 4.790.746 kron. Ta svota je rastla od leta do leta in za tekoče leto znaša 5.949.122 kron, torej se je ta potreščina v petih letih pomnožila za 1.158.376, ali od lani za 179.186 kron. Vzroki temu prirastku so naravni razvoj posameznih upravnih delov, zvišanje plač, dražje stavbe in višje stanarine. Ti troški se razdele po naslovih:

Osrednje vodstvo 970.000 kron, ker se je pomnožilo osebje v ministerstvu od sek. načelnikov doli do vratarjev.

stilne (etteren) in bujne nasade; po sredi otoka teče tudi konjski tramvaj, po katerem sva se vozila od enega konca otoka do drugega. Nadvojvoda Jožef, ki je viši poveljnik ogerskih »honvedov« (domobranec, ki imajo mažarsko »komando«) in je lastnik tega otoka, je napravil iz njega novodobni raj.

Margaretin otok ima neko čudodelno čarobno milobo v svojih zdravilnih vrelih. Iz 60 sežnjev globočine vré velika vodna množina na svetlo, iz ktere se polnijo »Margaretne kopelji«. Pred kopeljnimi »hotelom« je ravno svirala ciganska godba melodične komade brez »not«, da sem se temu finemu ciganskemu posluhu kar čudil. Vedeti je pa treba, da so cigani tukaj črno-elegantno kot gospodje oblečeni in njih žene hodijo v svili, kajti posamezniki množestvilnih godb, ki svirajo noč in dan po raznih krajih velikega mesta, zaslužijo na dan od 20—30 kron, tako sem slišal prijatelja praviti. Vzdrževanje pa tega krasnega otoka, da ga namreč ne odplavi Donava, kadar ta zmrzne in se led taia, stane neki na leto 300.000 old ima

Solsko nadzorstvo 2.336.700 K, torej 473.300 več nego l. 1897.

Akademije znanosti izkažejo redne potreščine 224.500 kron; od te svote dobi dunajska akademija 144.500, praška 40.000, krakovska 40.000 K. Izredni troški pa znašajo za dunajsko akademijo 79.000, za krakovsko 16.000 kron.

Statistična osrednja komisija izkaže redne potreščine 283.800, izredne in sicer za podpore in potnine 273.380 kron.

Geološki državni zavod zahteva 182.200 kron, za poprave in podpore 13.000.

Zavod za meteorologijo in magnetizem 98.100 kron. Kakor pri drugih naslovih, so se tudi pri tem troški pomnožili, in sicer na 31.100 kron.

Observatorij v Trstu 39.325 kron.

Za umetniške namene se proračunava 921.400 kron, in sicer za dunajsko akademijo obrazovalnih umetnostij 332.400, za praško 101.300, za krakovsko 76.500, za godbo 113.200, za razne ustanove, podpore in nabave 230.000, za zgradbe 60.000 K.

Za starinoslovske namene se proračunava 522.217 kron. V tej svoti je 5000 kron kot četrti in zadnji rok za popravo cerkve na Dvoru. To so ob kratkem troški tega poglavja.

Proračunski odsek je sklenil celo vrsto resolucij. Tako naj bi vlada zvišala dotacijo za akademiji v Pragi in Krakovu. Grof Stürgh priporoča vladi, naj predloži načrt zakona glede stalnih okrajnih šolskih nadzornikov onim dež. zborom, ki so to željo že izrazili v svojih resolucijah. Mej temi je tudi kranjski dež. zbor.

O postavki bogoslužja je bil poročevalec dr. Fuchs. Vsa potreščina za l. 1902. znaša 20.135.677 kron, in sicer za verske zaklade 17.381.679 kron, za verska posestva 1.695.320, ustanove in podpore 504.758 kron, za protestantske namene 311.900, za grško-vzhodne bogoslužne namene 242.020 kron.

Dopisi.

Kojsko, dne 16. marca. — Na dopis A. Mariniča v »Soči« št. 31, moram nekaj

sicer tudi ogromne dohodke, ali radi še večjih stroškov vzdrževanja ga ni hotelo mesto sprejeti v svojo last, ko ga je tistemu svoječasno nadvojvoda ponudil. Radi tega mora sleherni čez most gredoča oseba toliko mostnino plačati; pa da ne more nihče brezplačno tje iti, stoji vedno 2 do 3 redarji (rönder) na mostu. Slednjič sva se ob čarovni električni razsvitljavi otoka, mesta in obeh obrežjih Donave vrnila v naše stanovanje v »Lipolt-körut« 25. Po vsih tih utisih sem bil zlo utrujen na telesu in duhu; vendar pa sem imel dober tek pri večerji in dobrem pristnem mažarskem vinu, pridelanem v lastnih vinogradih prijatelja.

Ime Budapest in njega razdelitev v 10 okrajev.

Ogersko stolno mesto je bilo do 1873 samo mesto Pest, a Ofen ali Buda je bilo kot na desnem bregu Donave stoječe mesto povsem neodvisno od Pešte. Vendar se pa kraljevi grad nahaja v Budimu v trdnjavi, in se je ravno tedaj ob mojem bivanju ves prenavljal, zato tudi ni bilo dovoljeno ga obiskati. Slišal

odgovoriti, da se ne bo moje molčanje krivo tolmačilo.

A. M. izraža mi svoje pomilovanje, ker se nisem prepričal, ali je res, kar je bilo pisano v „Prim. Listu“. Pomilovanje odločno odklanjam, ker vem, koliko je vredno. Da sem moral biti prepričan o resničnosti dogodka, ki Vam ga je „Pr. L.“ očitil, morete sklepati iz tega, ker sem se oglasil pred oltarjem. Preden se pred oltarjem kaj očita, mora se dobro preudariti. Dve osebi pravili ste mi, kaj se je godilo dne 28. febr. v Vaši hiši. Na besede teh dveh oseb nisem nič polagal. Mislil sem si: gotovo ste se vadili v godbi. Ko sem pa zvedel, da je neka zanesljiva oseba z vso gotovostjo trdila, da je res, kar ste mi prvi dve osebi pravili, in ko je še isti dan „Pr. L.“ to potrdil, umevno je, da sem bil popolnoma prepričan, da je vse res.

Da se mi ne bo očitalo molčanje, kar se mi je že večkrat godilo, prisiljen sem bil se oglasiti; in to bi bil storil vsak dušni pastir.

Če oseba, ki je z vso gotovostjo trdila, da se je res plesalo, ni govorila resnice in če dopisnika „Pr. L.“ notica ni resnična, potem se ve, da sem Vam storil krivico. Kakor hitro ona oseba in „Pr. L.“ prekličeta, tudi jaz Vam storjeno krivico na istem mestu, kjer sem Vam jo storil, poravam.

Na mnoga žuganja, o katerih slišim govoriti, pa sledeče. Govori se, da mi bode vrata zaprli, ko pridem listke pobirat. Spite mirno in sladko in bodite brez skrbi; ne bote mi jih ne odpirali ne zapirali. Govori se, da bote vselej godli, kadar pojdem mimo Vaše hiše; prosto Vam. Le fino zapiskajte in krepko zatrobite. Govori se, da me bote tožili; zato tukaj marsikaj opustim, kar Vam bom pred sodnikom povedal.

Uredništvo „Soče“ naj blagovoli te vrste prečitati in poravnati, kar je z opazko zagrešilo, da ne bo deležno prvega ptujega greha.

F. M., župnik.

Od izliva Bače. — Pred kakimi desetimi leti je bila takratna skladovna cesta od Ušnika pri Volčah do Idrije na Kranjskem sprejeta v državno oskrbovanje in je torej sedaj prava erarska cesta. To moram poudarjati, kajti Boga mi! ne pozna se tej poti, da nosi ponesno ime c. k. državne ceste. Ob straneh te ceste proti Ušniku raste po leti trava, kakor na travniku, ker je ne plevejo in ob nalivih je cesta preplavljena, ker postranskih kanalov ne snažijo. Po zimi pa je sveda še slabše. Letos sicer ni bilo nikoli toliko snega, da bi bil promet vstavljen, a spominjamo se, kako je bila pred nekaj leti cesta od Ušnika do Sv. Lucije dva dni zaprta in to radi brezbriznosti našega cestnega mojstra, kateri si je sicer zoral sneg od Tolmina do Reke, na progi Sv. Lucija-Ušnik pa

sem pa, da je v njem tudi krasna dvorna kapela, posvečena kralju in mučencu sv. Sigismundu, na severnem krilu grada. V tej se hranijo iz časa sv. Štefana — torej že nad 1000 let, — kteremu, kakor je bilo že prej omenjeno, je poslal papež Silvester II. kot prvemu ogerskemu kralju, državna častna znamenja („insignije“): Krono, žezlo, državno jabelko in plašč pri kronanju. Vse to je hotel 1849 glasoviti provzročitelj upora Lajos Košut, kteremu se je v zadnji dobi postavilo mnogo sponinkov na čast(!), seboj na Turško odnesti. Ker se je pa bal iste insignije nesti čez državno mejo, je je zakopal blizu Oršove pri Donavi. Po nekem čudnem naključju se je je h sreči našlo in izkopalo ter slovesno preneslo nazaj v omenjeno kraljevo grajsko kapelo. —

Med mnogimi prelepimi sobanami kraljevega gradu je pač najbolj znamenita ona, v kateri se ogerski državni zbor slovesno odpira in zboruje.

Torej še le leta 1873 ste se združili obe mesti v eno ter se potem tudi nazivate s skupnim imenom Budapest!

ga je prepustil dobrim ljudem 48 ur ležati, dokler ga niso Kobarideci preorali, da so odprli cesto šestim voznikom.

Da bi bile ceste v boljšem stanu in da bi bili cestarji bolj nadzorovani, je izdalo pred 1½ letom namestništvo naredbo, naj stanuje vsak cestni mojster v kakem kraju ob svoji cesti. Našemu cestnemu mojstru pa je bila ta naredba silno nepovoljna, ker se za ceste menda ne briga toliko, kakor za uradovanje v pisarni svojega šefa v Tolminu, s katerim delom se mu tako prikupi, da ga nič ne nadzoruje, „navzgor“ pa ga popisuje kot „sehr diensteifrig“. Cestni mojster je tedaj napravil prošnjo, da sme ostati v Tolminu, češ, da na celi progi Ušnik — Idrija ne more najti stanovanja za svojo družino in s tem okornim izgovorom je dosegel svoj namen ter ostal v Tolminu, kjer po stari navadi pridno pisari za svojega šefa, cestarji pa — naj se nadzorujejo sami!

Mislimo, da bi bil vendar čas, da poklicani faktorji odpravijo to, pri sedanjem povečanem prometu jako občutljivo nedostanost. Če mora cestni mojster koroške ceste stanovati ob svoji cesti v Volčah, zakaj naj bi imel naš cestni mojster privilegij v našo škodo? Če je pa res, da ob naši cesti ni dobiti stanovanja za družino našega cestnega mojstra, naj pa poskrbi glavarstvo, da odide volčanski cestni mojster, ki je samec, k nam, naš pa naj gre v Volče, kjer lahko dobi stanovanje za svojo družino. Nikakor pa ne bomo dalje časa trpeli, da se bodo obče koristi zapostavljale komoditetam gospoda cestnega mojstra in c. kr. inženerja. Fiat justitia!

Politični pregled.

Državni zbor.

V včerajšnji seji poslanske zbornice se je nadaljevala razprava o postavki „visoke šole“. Biankini je zahteval, da se pripozna veljavnost storjenih izpitov na zagrebškem vseučilišču tudi za tostransko državno polovico. Glede italijanskega vseučilišča pa pravi, da on ni v principu proti takemu vseučilišču, pač pa da je proti temu, da se italijansko vseučilišče ustanovi v Trstu.

Po njegovem mnenju naj bi se tako vseučilišče ustanovilo v Tridentu ali kje drugje na južnem Tirolskem. Poslanec d'Elvert zahteva, da se izbriše iz proračuna postavka za češko tehniko v Brnu. Rusin Barwinski zahteva ustanovitev jednega rusinskega vseučilišča. V tej seji je stavil poslanec Lenassi interpelacijo v zadevi delegiranja porotnih sodišč. Danes se nadaljuje razprava o postavki „v.sokošolstvo“.

O dr. Eisenkolbu

piše neki dunajski nemški list, da je med vsemi vsenemškimi čudaki in svetniki našega parlamenta največji čudak. To svojstvo je Eisenkolb najbolj pokazal s svojim govorom o priliki razprave o naučnem ministerstvu, ko je rekel, da je nemško ljudstvo pod vodstvom Hohenzollernov (nemških vladarjev) na poti do svetovnega nadvladja. Od te „poti“ pametni ljudje ne vidijo ničesar. Angleži, Francozje, Rusi, Severoamerikanci

Zato ima zdaj Budapest le enega višega mestnega načelnika ali župana z dvema podžupanoma. Sedajni Budapest obstoji iz 10 okrajev in sicer:

I. Okraj: Vár (trdnjava Taban, Kristinino mesto in Extravillan).

II. Okraj: Viziváros (Wasserstadt Landstrasse in Extravillan).

III. Okraj: O-Boda (Stari Ofen in Neustift).

Ti trije okraji spadajo na desno obrežje Donave.

IV. Okraj: Belváros (Notranje mesto).

V. Okraj: Lipótváros (Leopoldovo mesto, Margaretin otok, Extravillan med Donavo in Vacovo ulico).

VI. Okraj: Tereztváros (Terezino mesto, desna polovica, ki deli po kraljevi ulici mestni gojzdič z Extravillanom vred).

VII. Okraj: Erzsébetváros (Elizabetino mesto, desna polovica, ki deli po kraljevi ulici mestni gojzdič, z na vzhodnem koncu kerepeške ceste stoječim Rakosfalvam in Extravillanom).

in Japonci pa tudi nimajo veselja, da bi tako nemško svetovno nadvladje prenašali in zamorejo v očigled uspehom nemške „svetovne politike“ se prav mirno spati. Treba pa še omeniti, da so vsi trije cesarji in štirje kancelarji, katere je Nemčija sploh imela, poudarjali, da Nemčija ne misli na tako svetovno nadvladje; kajti na takih gorostasnih načrtih je, kakor je to znano že vsakemu šolarčku, staro nemško cesarstvo vzelo žalosten konec. Da je način, kakor je hotel gospodine Eisenkolb podrežati dinastijo Habsburško Hohenzollerncem, malce nedostojen, se umeje, a predsednik ni mogel boljega storiti nego Eisenkolba pustiti, da se izmeče, kakor je sploh najboljša izvestne elemente v naši zbornici, ki hočejo vseh pet delov sveta zbasati v germanski žep, pustiti izbruhati se. No, neke vrste glumaštvo tudi v postnem času prav pride.

Dunajske mestne volitve.

Danes se vrše na Dunaju volitve v dunajski mestni zastop in sicer voli III. razred. Zmaga je zagotovljena kršč. socialistom. Ker si židovska „Neue Fr. Presse“ ne more drugače pomagati, pravi, da ne preostaje za letos liberalcem drugega nego prepustiti z resignacijo zmago kršč. socialcem v tem razredu. Za prihodnjic pa grozi in žuga s „Sočnimi“, „bomo že, bomo že!“

Veleizdajstvo v Varšavi.

Nedavno smo poročali, da je bil v Varšavi aretiran polkovnik ruske armade Grimm, pribočnik generala Puzycevskega, ker je prodajal nemški vladi ruske mobilizacijske načrte. Dostaviti nam je še, da je ta izdajica zaslužil pri tem lepem delu 400 tisuč rubljev. — Grimm je bil takoj postavljen pred ojnoso sodišče in ko se je dokazala njegova krivda, bil je ustreljen. To se je zgodilo 7. t. m. ob 8. uri zjutraj. Izdajica je svojo krivdo priznal in je še dostavil, da to svoje delo smatra kot dokaz kreposti, ker se je tudi v ruski armadi vedno čutil Nemca in da je to, kar je storil, delal iz ljubezni do svoje nemške domovine. Ko mu je prokurator na to opomnil, da je svojo ljubezen do domovine prodajal za drag denar, je izdajica potuhnil glavo in molčal. Na to so zagrmel ruske puške in nemški izdajica se je zgrudil na zemljo. Ta slučaj opominja Rusijo, naj se varuje svojih dobrih nemških prijateljev.

Vojna v južni Afriki.

Angležkim državnikom se vedno šumi po ušesih Methuenov poraz. Ta in dejstvo, da so Buri velikodušno izpustili lord Methuena in tovariša mu Townsenda, jim daje mnogo misliti. Vršilo se je že zaporedoma več ministerskih posvetovanj, na katerih se je to in ono ukrenilo. Za vprvo se je sklenilo, da se v zameno Methuena izpusti dva odlična burska poveljnika, namreč generala Cronjeja in Kruitzingerja. Potem se je sklenilo, da se odpozove lord Kitchenerja od vojne uprave v Afriki in se ga uvrsti v aktivno vodstvo, uprava pa se izroči Wollesley-u. Ali bodo Angleži držali besedo glede oproščenja Cronjeja in Kruitzingerja in druge obljube, je težko verjeti, ker oni ne poznajo nobene plemenitosti v vojni. O Methuenu se poroča, da se poda v pokoj. Angleži bi morali zdaj sprevideti, da je najboljša prilika skleniti časten mir. Kakor pa dokazuje vest, da se pošljejo novi (?) bataljoni v Afriko, ne mislijo na mir in ne bodo mislili, dokler jih Buri v to ne prisilijo.

VIII. Okraj: Józsefváros. (Jožefovo mesto).

IX. Okraj: Ferencváros (Francovo mesto z Extravillanom).

X. Okraj: Kőbánya (Kamno lom ali Steinbruch).

Okraji IV.—X. spadajo na desno obrežje Donave.

Prihodnjic pa nekaj o 879 ulicah in trgih tega kraljevega mesta — „Judov“, kajti po pravici ga nekdo imenuje „novodobni Babilon“, saj množina Židov, ki v njem stanujejo in gospodarijo, je strahovito velika! Zato je rekel tudi moj prijatelj, da hodi rad z menoj kot duhovnikom v svoji uniformi zato, da bi ga njegovi sosedje ne imeli za Žida! Morda so ravno Židovi bič za ohole Mažare, ker ti tako brezozirno tlačijo Slované in ostale narodnosti, katerih je skupno več nego samih Mažarov! Čaka jih menda strahovita „Nemesis“, kajti zgodovina uči, da se veliki grehi krivičnih narodov prej ali slej grozovito maščujejo. Zato upamo, da tudi „mažarska drevesa“ ne bodo zrasla v nebesa!

(Dalje pride.)

Cecil Rhodes umrl.

Mož, o katerem se je pisalo, da je prouzročil krivično vojno v južni Afriki, namreč Cecil Rhodes, je po poročilih angleških listov umrl. Rhodes je bil sin nekega angleškega protestantskega duhovnika in se je rodil leta 1853. Še ne 20 let star se je podal v družbi drugih mladih sanjačev v južno Afriko, ker je čital, da je ondi zlata in dijamantov na koše. S tovariši se je podal v dijamantne rudnike Burov in izvršil ondi precejšen rop. Na to je ušel nazaj na Angleško in je nekaj časa študiral. Toda ni ga trpelo dolgo v šoli, vleklo ga je nazaj v Afriko, hotel je postati še bogatejši. Tu je začel spekulirati na razne načine v zlatih in dijamantnih rudokopih in v kratkem času si je pripekuliral ogromnega premoženja. Bil je kmalu najbogatejši mož v Kaplandiji in dobil je naslov „zlatega kralja“. Odslej se je stalno naselil v Kaplandiji, ki je angleška naselbina. Njegov ugled je rasel in postal je finančni minister, pozneje pa l. 1890 celo ministerski predsednik v Kapu. Deloval je v prilogi Anglije in jej pridobil deželi Matabelov in Mašanov. Hotel pa je iztrgati tudi Burom Oranje in Transvaal in je v ta namen že l. 1894 uprizoril z Jamesonom nasilen napad na burske zlate rudnike. A ni se mu posrečilo. Naposled ni miroval, dokler ni nahajskal Angleže proti Burom. Meji vojno je bil skrbno skrit v Kapu v svoji palači. Jedenkrat se je oblekel v kožo velike opice, da bi ubežal na Angleško, a ta načrt se mu je izjalovil in zdaj je umrl še ne 50 let star.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trdi, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno prekliča. Vslučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“.

Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Smrtna kosa. — V Gorici na svojem domu Via Torrente št. 17. je umrl v 28. letu po kratki a zelo mučni bolezni včeraj popoldne učitelj gosp. Anton Perc. Pokojnik služboval je v Kamnjah in zadnja leta v Avčah. Bil je pri ljudstvu jako priljubljen zaradi njegove miroljubnosti in marljivosti kot učitelj. — Pogreb bode jutri ob 5. uri popoldne. N. p. v. m.

Dopolnilne volitve v deželni zbor goriški se bodo vršile prihodnji četrtek 20. t. m. Somišljenikom na Tolminskem se je po uzornem trudu posrečilo, da so dobili pretežno večino volilnih mož. V četrtek pokažejo, da so resnični pristaši „Sloge“ ter da znajo složno voliti moža, za katerega so se zjedini, v katerega stavijo svoje zaupanje. Ne gre pa pri tej volitvi toliko za osebo, ki bo voljena, kolikor za načela, za katoliško-narodni program društva „Sloga“, katerega hoče izvoljenec zastopati. Na Krasu niso bili naši pristaši tako srečni, a složno hočejo tudi oni postopati ter združiti svoje glasove za moža, ki je voljan delovati v zmislu „Sloge“ in njenega programa. — Volitci, ostanite zvesti zastavi, ki je vodila goriške Slovence že marsikdaj do slavnih zmag in sijajnih činov; otrešite se verig, katere nadevlejo našemu narodu domači in tuji koristolovci in neznačajniki. Četrtek 20. marca naj bo slaven in pomenljiv dan za našo gorsko in kraško stran. Pogumno, volitci, ne bojte se zasmehovanja in strahovanja ljudi, ki Vas niso vredni, katere gotovo premagate, ako jih prezirate. Vsakdo naj stori svojo dolžnost!

Volilni shod veleposestnikov v Furlaniji. — Za deželnozborsko dopolnilno volitev, ki se ima vršiti dne 22. t. m., se je vršil v nedeljo volilni shod veleposestnikov, katerega je sklical tržiški župan conte Valentinis. Tega shoda se je udeležilo samo 22 veleposestnikov. Sklenili so da se za kandidata postavi zopet conte Panigai, a baje s pogojem, da se nekako pobota z dr. Pajerjem. Za slučaj, ako bi conte Panigai tega ne hotel storiti, zjedini so se pa za Hugona Lazzarija. Nekateri so hoteli postaviti kot pogoj, da bi se moral conte Panigai pobotati tudi z — dr. Luzzatom. Ali zbrani posestniki so se izrekli proti takemu pogoju. Sicer pa je občno mnenje, da bode conte Panigai na vsaki način izvoljen dne 22. t. m., ker ima za seboj veliko večino veleposestnikov furlanskih.

Semenj sv. Jelerja. — Včerajšnji semenj sv. Jelerja je bil jako dobro obiskan. Prignali so na semenj posebno mnogo goveje živine konj in prašičev. Kupčija z govejo živino pa ni bila posebno dobra; glavni vzrok temu je baje pomanjkanje krme. Tudi krompirja nismo videli na trgu se nobeno leto toliko, kolikor so ga pripeljali včeraj.

Dvojen poskus samomora. — 32-letni Miha Grapulin je prišel v soboto k policiji, rekoč, da se predstavi sam, ko ga iščejo zaradi raznih izvršenih zločinov. Iz Grapulinevega govora so pa na policiji spoznali, da se revežu meša. Ko so izvedeli za njegovo stanovanje, ga je spremljal neki stražar domov. Grapulin ostal je doma; vzel je pa v roke nož ter ga je zaporedoma poljubljaj. Ko mu je mati rekla, da je čas, da se vlezeta k počitku, ali ko je bil sam, rnil se je dvakrat z nožem v leva prsa ter si prizadejal še precej globoke rane. Potem pa se je hotel obesiti. Začuvši mati neki ropot, posrečilo se jej je rešiti sina. — Drugo jutro odpeljali so nesrečnega v bolnišnico. Kolikor med potjo, toliko tudi v bolnišnici držal je strastno sv. razpelo v rokah, katero mu je mati doma dala.

Razpis služb. — Na tukajšnji c. kr. vadnici sta razpisani dve stalni mesti podučiteljic. One prositeljice, ki se izkažejo, da so zmožne poleg nemščine kot učnega jezika tudi dežernih jezikov, imajo prednost pri podelitvi teh služb. Prošnje naj se vložijo pri dež. žolskem svetu najdalje do 30. aprila t. l. Na prošnje, ki bi se kasneje vložile, se ne bo oziralo.

Opomin rezervistom. — Ker se je dogajalo, da so se rezervisti, ki so bili klicani k orožnim vajam, predstavljali k dotičnim vojnim oddelkom pozneje, kakor jim je bilo določeno na pozivu, opominjajo jih sedaj vojaške oblasti, da se morajo točno obvestiti uri in isti dan, ki je določen na pozivu, predstaviti pri določenem vojaškem oddelku, ker je smatrati, da se orožne vaje začnejo tisto uro, ki je označena na pozivu. Zatorej naj uravnavajo svoje potovanje tako, da bodo že tisto uro na svojem mestu, drugače postopalo se bode proti njim jako strogo.

Izkaz imenovanih udov in namestnikov za komisijo pridobitinskega davka: Za okraj trgovske in obrtne zbornice v Gorici sta imenovana Naglos Jurij, obrtnik v Brazzanu in Holzer Ernest, obrtnik v Gorici; namestnika pa: Lenassi Odon, obrtnik v Solkanu in Moser Adolf, tovarnar v Gorici; ta okraj je uvrščen v II. razred. Za Gorica-mesto III. razred sta imenovana Cusmin Matevž, trgovec v Gorici in Rubbia Ivan, trgovec v Gorici; namestnika: Nardini Dragotin, trgovec v Gorici in Mighetti Ludvik, klobučar v Gorici. Gorica-mesto IV. razred: pl. Gironcoli-Steinbrunn Avgust, lekarnar v Gorici in Orzan Anton, trgovec v Gorici; namestnika: pl. Pallich Josip, trgovec v Gorici in Gasser Mihael, trgovec v Gorici. Gorica-dežela III. razred: Pečenko Josip, obrtnik v Peklu in Lokar Ivan, strojar v Mirnu; namestnika: Tribušon Fran, mlinar v Renčah in Baudaž Josip, trgovec v Gorenjevsi. Gorica-dežela IV. razred: Bratina Franc, trgovec v Ajdovščini in Faganelj Ivan-Karol, strojar v Mirnu; namestnika: Ravnik Anton, trgovec v Gorenjevsi in Križnič Anton, trgovec v Kanalu.

Pešpolk št. 7. v Trstu. — Garnizija v Trstu bode pomnožena. V Gradu se govori, da pride v Trst pešpolk štev. 7, ki je sedaj v Gradcu, v Gradec pa pride neki ogrski polk.

Anarhisti pred sodiščem. — 10 t. m. so stali pred sodiščem v Trstu od policije kot anarhisti zaznamovani: trgovec Jožef Rovigo, brivec Colombo, fotograf Wulz, stavec Rossovič in stavec Lanzi, obtoženi radi prestopkov proti javni varnosti. Bili so oproščeni vsi razun Roviga, ki je dobil dva tedna poostrene ječe, ker je nekega človeka, ki mu je dejal „ogleduh“, oklofotal.

Nesreče na istrski železnici. — Na novi istrski železnici se je primerilo mnogo nesreč. — Otvoritev proge Trst-Poreč je odgodena. Nedavno je burja nekaj železniških vozov prevrnila v morje. Železniška proga se je na nekaterih mestih usedla in morje je na nekaterih krajih progo tako poplaval, da bo za popravilovalna dela treba izdati okolu 30.000 kron. V dolžini pol kilometra bode se zgradil obrambni zid.

Shod slovanskih časnikarjev se bo vršil po dogovoru z osrednjim odborom v Pragi in z g. dr. Mazzuro v Zagrebu, o letošnjih binkoštnih praznikih v Ljubljani. Shod bo združen z izletom na Gorenjsko, v Postojno in morda v Trst. Pripravljali odbor razpošlje v kratkem vabila slovanskim avstrijskim časnikom in žurnalistom.

Nečloveški mutes. — Kmetijski fant, mutes Janez Pipuš iz Gornje Boče pri Mariboru, je prišel dne 3. t. m. pijan domov. Ko mu je mati pijanost očitala, je sin mater s sekuro ubil, jo slek in zakopal v gnoj. Neki hlapec, ki je bil v bližini, je hotel to preprečiti, a morilec je tudi njega ubil in skril njegovo truplo v hlevu. Tudi neko dekle, ki je vse to videla, je Pipuš težko ranil. Posrečilo se ji je zbežati in poklicati orožnike, ki so morilca zaprli.

Zverinsko zabavo si je privoščilo v ogrski vasi Palanka nedavno pet kmečkih fantov. Privezali so slaboumnega pastirja Petkevica na železni stol, okrog njega pa raztrosili otep slame ter jo zažgali. Pretresujoči krik nesrečnega pastirja jim je bil v zabavo. Nekaj kmetov je potem prihitelo in osvoobodilo Petkevica, ki je bil že ves opečen in nezavesten. Zločince so prijeli orožniki.

Novo realično poslopje začno graditi v Idriji prihodnji mesec. Poslopje bo enonadstropno in bo do prihodnje zime pod streho.

Spomenik pesniku Vilharju postavi trg Postojna na Notranjskem. Slovanski akademski kipar gospod Repič je izdelal že krasen doprni kip pesnikov.

„Učiteljski Dom“ so sklenili, tako poroča „Mir“, ustanoviti koroški Slovenci v Celovcu. Društvo „Učiteljski dom“ bode imelo nalogo vzgajati v slovenskem učitelstvu Koroške ljubezen do domovine in katoliške vere ter avstrijski patriotizem. Društvo hoče čim prej tudi ustanoviti zavod, ki naj postane zavetje slovenskih učiteljev na Koroškem.

Dinamit ga je raznesel. — V Lebringu na Sred. Štajerskem je neki delovodja pri vodovodu imel v žepu dinamit. Zadel se je ob neki tram, dinamit je eksplodiral in delovodjo popolnoma raztrgal.

Društvo „Zvezda“ na Dunaju imelo je nedavno svoj II. občni zbor, pri katerem je na predlog g. podpredsednika D. Dolence imenovala častnima udoma dva gospoda, ki sta si pridobila izvanrednih zaslug za prosep društva. To sta g. g. Jakob Pukl, predsednik in g. Vinko Krušič, pevovodja društva.

Ta predlog je bil enoglasno in navdušeno sprejet. V odbor so bili izvoljeni g. g. Jakob Pukl, predsednikom, Dragotin Dolenc, podpredsednikom, Rudolf Malič, tajnikom, Jakob Šemš, blagajnikom, Alojzij Repič, Franjo Šušteršič, Ivan Vončina, za odbornike, Ivan Peterman, Gabrijel Mežnar, Franjo Merlak, za odbor. namestnike, Josip Božič, Josip Smerdu, Karol Tomšič, za preglednike. — Društvo je prošlo leto priredilo: Anton Slomšekovo slavnost, 9 zabavnih večerov, 3 izlete (2 v Maria Enzersdorfu, in 1 v Gorenji Št. Vid). Odbor je 1 članu dovolil posojilo, ter samo v 5 slučajih dovolil podpore, v 2 slučajih je rešil dve Slovenki iz nujne bede. Za družbo sv. Cirila in Metoda so članice Jelica Krušič, Marica Pukl, Anica Šušteršič, Ana Krušič nabrale 200 K. — Za sodelovanje je izrekel občni zbor toplo zahvalo slavni „Sloveniji“, predsedniku g. g. Rusu, Božiču, Roštoku, Ašču in Kozini, pa tudi g. Prijatelju, ter pevovodji gosp. Krušiču in vsem g. pevkom in g. pevcem. Društvo je lepo napredovalo.

Svečnike vrgla v sodnika. — Pri okrajnem sodišču v Kr. Vinohradih je bila obsojena 30 letna Marija Hauk radi potopevanja na pet tednov zapora. Komaj ji je sodnik naznanil razsodbo, zaigrala je obsojenka dva svečnika in ju vrgla v sodnika. Svečnika sodnika nista zadela.

Ruski car pride baje na Dunaj. Ko je bil naš prestolonaslednik Franc Ferdinand v Petrogradu, povabil je v imenu avstrijskega cesarja ruskega carja, naj pride v Avstrijo. Car je neki obljubil, a čas, kedaj namerava priti, še ni določen.

Koliko je stal carjev obisk Francosko? — „Republique française“ piše: „Francoska zbornica poslancev je te dni tudi potrdila predložene račune, ki zavdajo stroške zadnjega carjevega obiska. Popravljanje gradu v Compiègni je veljalo 558.000 frankov in za razsvetljavo pojedine predstave in darove je potrošil zunanji minister 603.000 frankov. Ministerstvo javnih del je imelo stroškov 180.000 frankov. Notranji minister je plačal za policijsko službo 96.500 frankov. Vojaški minister je pa porabil za varstveno stražo, za parade itd. 1.332.000 frankov. Ako se oziramo še na manjše stroške, smemo trditi, da je štiridnevni obisk carjev veljal 2.862.000 frankov. Ako pa vzamemo v poštev še stroške, ki so jih imela razna mesta, n. pr. Compiègne, Dünkirchen in Reims in stroške predsednikov, so po tem takem potrošili vsaki dan blizo 1

Znamenit čin ruskega carja. — Celjski „Domovini“ poroča nekdo iz Rusije to-le o ustavljenju lista „Rossija“. Ta list je izdajal neki Amfiteatrov, ki je bil prej sotrudnik lista „Novoje Vremja“. V svojem listu pa je Amfiteatrov začel prijavljati pamflete na vso carsko rodbino. Car Nikolaj II. je dobil dotično številko „Rossije“ iz roke jednega velikih knezov. Ko jo prečita, pošlje po notranjega ministra Sipjagina in mu reče: „Ali ste brali mojo biografijo?“ „Ne!“ „Na-te, berite!“ Car odide, minister bere, v 24 urah je bila „Rossija“ ustavljena, tiskarna zapечатena, Amfiteatrov in drugi od lista odgnani v Sibirijo. Kaj pa stori car? Car pomilosti Amfiteatra in zahteva, da „Rossija“ izhaja nadalje.

Ali je vino zdrava pijača? — Na to vprašanje odgovarja L. Rovs v zvezku, ki ga je izdala francoska znanstvena akademija. L. Rovs je delal poskusnje na morskih prašičkih ter je dočkal, da je vino zdrava pijača — vsaj za morske prašičke. Morski prašički, ki so dobivali vino, so bili zdravejši, boljše so rastli, bili so težji in so živeli dalje, nego tisti, ki so pili samo vodo. Med poskusnjo je morskih prašičkov, ki so le vodo pili, poginilo 50% in tistih, ki so pili vino, le 12%. Prijatelji vina, za katere še ni poskrbela nobena znanstvena akademija, bi se imeli obrniti na gospoda Rovsa, da naj obrne svojo pazljivost ne le na morske prašičke, ampak tudi na ljudi.

Shod pravoslavni. — Patrijarh grških unijatov Joahim III. v Carigradu je razposlal na vse razkolniške škofo okrožnico, v kateri poudarja potrebo shoda vseh razkolniških cerkvenih škofov, na katerem naj bi se ukrenilo nekaj za versko združenje od Rima odpadlih slovanskih razkolnikov Rusov, Srbov, Bolgarov, Grkov in Rumunov. Tej misli nasprotuje Rusija, ter je sv. sinod v Petrogradu odgovoril, da v takih rečeh gre odločati najprej 90 milijonski Rusiji ne pa 4 milijonskim Grkom.

Ameriški Slovenci. — Napredek ameriških Slovencev. V Pueblu so ameriški Slovenci ustanovili igralno družbo „Naprej“. O Veliki noči bodo igrali veliko igr. Tudi v Jolietu igrajo slovenske igre v Golobičevi dvorani. V Pueblu so ustanovili tudi slovensko čitalnico „Lipa“.

Kako se v Ameriki kregajo časnikarji. — Iz Clevelanda se poroča: Poljska lista v Clevelandu „Kuryer Clevelandzki“ in pa „Polonia“ sta si prišla v lase. „Kuryerjev“ uslužbenec Edvard S. Smilaek je v soboto zjutraj ob 3. uri ulomil v urad „Polonije“ na 2083 Broadway ter pričel razmetavati po tiskarni. Zmešal je črke iz različnih omar vse križem. Odprl je nekaj že zaklenjenih form tako, da je padel ves stavek skupaj. Porušil je dalje vse čolne, v katerih so bila nastavljena imena naročnikov in vsled tega zadnjega čina bo morala „Polonia“ skoraj prenehati z izhajanjem, ker so ji imena naročnikov in čas, kdaj poteče njih naročnina, popolnoma zgubljena. Teodor Gluzinski, urednik „Polonije“, je bil ves iz sebe, ko je našel tiskarno v takem položaju.

Samostan na Šipka pasu. — 24. avgusta t. l. se bode slovesno otvoril samostan, ki je sezidan na višini Šipka pasa v Bulgariji v spomin ruske zmage proti Turkom v zadnji rusko-turški vojni. Prisostvoval bode predstojnik sv. sinode Pobjedomoščev, general Ignatijev in več ruskih generalov, zlasti onih, ki so se udeležili one znamenite bitke ob propadih Šipkinega pogorja.

Gledališki škandal v Lizboni. — Predstave v kraljevem dvornem gledališču v Lizboni so morale prenehati, ker je bilo gledališče — preumazano in se je občinstvo branilo vsteti in se sedeti. Na pustni torek so se Lizbončani v gledališču tako ometavali s konfetijem in cveticami, da je vsa ta zmes ostala na sedežih Gledališkega intendanta je to silno razjezilo in pustil je vse tako, kakor je občinstvo nametalo, ter je prepovedal vsako snaženje. Naslednji večer je bila gala-predstava, katere se je udeležil tudi kralj. Občinstvo se ni brigalo za kraljevo navzočnost ter je pričelo strahovito tepati. Ko se je vzdignil zastor, leteli so stoli na oder. Občinstvo je hotelo intendanta linčati. Kralj in kraljica sta zupustila gledališče in odredila, da so naslednjega dne morali priti v gledališče ognje-gasci, ki sedaj čedijo gledališče in brišejo proč sledove pustnega torka.

Velikanska nesreča. — Pri Teluride Colorado je, kakor se poroča iz Newjorka, sneženi plaz podsl in potegnil seboj v prepad 39 delavcev, ki so mrtvi. Ko so drugi delavci prihiteli na pomoč, usul se je drug plaz, ki je zasul 40 de-

Zaroti proti sultanu. — Iz Carigrada se zopet poroča, da so odkrili zaroto proti sultanu. Dva sultanova adjutanta sta radi tega pod ključem in aretiran je Osman paša.

Konjska čast. — Perzijskega šaha konji imajo rudeče pobarvane repe, kar velja v Perziji za zelo visoko čast.

Andrée umorjen? — O znanem zrakoplovcu Andrée-ju, ki je v balonu plul preko severnega ostrva, se poroča zdaj iz Vinnipega, da so Eskimi Andréeja in njegova dva tovariša umorili? Ko se je Andrée spustil na zemljo, se je njegovemu tovarišu sprožila puška. Divjaki so mislili, da je to znak sovraštva, napadli so vse tri in jih pobili.

Narodno gospodarstvo.

Presajanje starih dreves.

Napačno je mnenje, da se veliko in staro dreve ne more presaditi. Dokler je deblo zdravo in dokler se ni preveč razrastlo, se zamore presaditi brez vsake škode. Jeseni ali po zimi, ko se začne nekoliko tajati sneg in ko postaja zemlja mehka, izkoplje se okoli debela po razmeri, kakoršno je deblo drevesa, jamo od 1—1,5 metra. Ob enem se korenine kolikor daleč mogoče izpodkopljejo ali tako da se drevo ne podere. Pri izpodkopavanju je treba seveda paziti na to, da se korenine ne otolčejo, ako pa se to zgodi, treba rane gladko izrezati. H kratu s tem delom naj se izkoplje tam, kamor hočemo presaditi drevo, jamo tako veliko kakor je veliko korenine izkopanega drevesa. S presajanjem samim pa treba počakati, da zemlja zopet pomrzne. Ko je toliko pomrznelo, da se korenine ne morejo pretresati, izkoplje se drevo skupno s pomrznenim koreninščem iz zemlje ter se na vozu ali na valcih prepelje na kraj, kamor je hočemo presaditi. Meje tem je potrebno da korenine še polijemo z vodo, da še bolj pomrznejo.

Ko je drevo usajeno, tedaj se jama zasuje z dobro zemljo, pomešano z gnojem, deblo pa se dobro zavaruje proti vetru, da ga ne omaje. Deblo in grče treba potem namazati z ilovico ali kravjim blatom. Poleg tega naj se še zemlja okoli debela pokrije z drobnim gnojem, slamo in smrečjem in takimi rečmi, s čemer se prepreči, da zemlja prehitro ne zmrzuje in se tudi prehitro ne otaja.

Tako presajeno sadno dreve rodi kmalo zopet, s početka manje, potem pa zopet pravilno. Zaradi tega je tudi dobro, da se stareje dreve presaja iz slabeje v boljšo zemljo.

Saditev visokodebelnega drevja.

Ako dobiš iz drevesnice živo in zdravo drevo in je zemlja količkaj sposobna za dotično drevesno pleme, si le sam vzrok, če ti drevo ne raste. Nepravilno ravnanje umori drevo, ti pa dolžiš tistega, ki ti je drevo prodal. Najvažnejše delo je pravilna saditev, zato pa o tej reči ni nikoli dovolj pouka, in iz tega vzroka v nastopnih vrstah iznova obravnavamo saditev drevja, in sicer visokodebelnega.

Če dreve sadiš jeseni, izkopli jame nekaj tednov poprej, če ga pa sadiš spomladi, jih naredi že prejšnjo jesen.

Jame naj imajo v dobri, debeli zemlji po 1 m premera in po 60 cm globokosti, v slabejši zemlji pa po 2 do 2 1/3 m premera in po 1 m globokosti.

Če zemlja prija dotičnemu sadnemu plemenu, je prav, drugače jo pa pomešaj z dobro zemljo in z mešanecem.

Kadar pričneš saditi, zrahljaj jami dno in jo prični tako zasipati, da pride najboljša zemlja okoli korenin in tja, koder se bodo korenine pozneje razširjale.

Srčne in vse debele stranske korenine nekoliko skrajšaj; odreza naj bo gladka in navpična na drevesno os. Od drobnih koreninic odstrani samo raztrgane in zamotane.

Sadi toliko globoko, da drevo, kadar se zemlja poleže, tako globoko tiči v zemlji, kakor je raslo v drevesnici. Če vsadiš drevo globokeje, gotovo peša, ostane nerodno ali se celo posuši. Med korenine in pod nje deni z roko dobre zemlje, sploh pri sajenju ne hrani rok in kolen, če hočeš delo dobro zvršiti. Korenine razprostri tako, da dobe naravno lego. Iz ostale zemlje naredi okoli drevesa 1 do 1 1/2 m širok kolobar.

Če sadiš drevo v gorko in rahlo zemljo, prilij mu precej, kadar si ga vsadil, prav močno z vodo.

Predno jama napolniš in drevo vsadiš, zabij v dno jame kol, h kateremu priveži drevo najprej prav rahlo, in šele potem prav trdno, kadar se je zemlja in z njo drevo posedlo. Če drevo precej trdno povežeš, se zemlja posede, drevo pa obvisi na kolu ter se posuši. Kol bodi toliko dolg, da sega do krone, in postavljen

Kol bo di brez lubadi, ker je ona
ugodno zavetje raznim mrčesom. Drevo
priveži h kolu na pr. z vrbovo trto, med
vez in drevo pa deni mahu.

Loterijske številke.

15. marca.

Grac 11 10 74 72 66
Dunaj 52 32 85 73 89

Okrajna posojilnica v Kanalu
registrovana zadr. z neomejeno zavezo,
bode imela

vsled paragrafa 30, društvenih pravil svoj

letni občni zbor

na belo nedeljo dne 6. aprila
v občinski dvorani v Kanalu

ob 3. uri pop.

z naslednjim dnevnim redom:

1. Potrjenje računov za upravno leto 1901.
2. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
3. Prememba društvenih pravil.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Gostilna

Vinarskega in sadjarskega društva za Brda
v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz druž-
vene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže
z okusnimi jedili. — Na razpolago so
hlevi za živino in dvorišče za krogljanje.

Za obilen obisk se toplo priporoča
svojim rojakom

Anton Gerbec,

gostilničar.

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
sprejema **hranilne vloge**, katere o-
brestuje po $4\frac{1}{2}$ p. l. mesečno;
nevdignene obresti pripisuje konec leta
h glavnici. Rentni davek plačuje po-
sajilnica sama.

Daje **posojila** udom na osebni
kredit po 6% in na vkupilbo po $5\frac{1}{2}$.

Sprejema **člane** z glavnimi de-
leži po 200 K in z opravičnimi
deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune,
katere obrestuje po dogovoru. Za nala-
ganje in vračanje so na razpolago po-
ložnice c. kr. poštne hranilnice, tako da
je mogoče poslati denar brez poštnih
stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12.
ure zjutraj v ulici Vetturini št. 9.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. štev. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga
za ženske in moške obleke, za vsak
stan in vsak letni čas v največji
izberi, kakor: sukno, platno, prte-
nino, Chiffon, oksfort, srovice, vsa-
kovrstne preproge, zavese, namizne
prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce.
Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. štev. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina
ter postreže z vsakovrstnimi okus-
nimi jedili.

Priporoča se toplo svojim rojakom
v mestu in na deželi

Glavna

družbena trgovina

išče po slovenskih krajih
zastopnike in potovalne o-
pravnike (agente) proti pla-
čilu in proviziji.

Ponudbe je oddati na pošti v
Gorici pod št. 246 (poste restante).

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-
nici na vse kraje avstro-egrske monarhije v
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja
tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Podpisani priporoča slavnemu ob-
činstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, raz-
lične moke iz Majdičevega mlinu v Kranju,
nadalje ima tudi raznovrstne pijače na
primer: francoski Cognac, pristni
kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goršice (Senf.)
Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove
užigalice. — V zalogi se dobé tudi te-
stenine trdke Žnidaršič & Valenčič v
Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko
spadajoče blago. — Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semenški ulici h. štv. 1.
(v lastni hiši)

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občin-
stvu v Gorici in z dežele.
Prodaja kavino primeso,
sladkor, milo, slanino, riž,
maslo surovo in kuhano,
olje, moko iz Majdičevih
mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše
kakovosti
Priporoča
se slav.
občinstvu.

Čebelno voščene sveče

kilg. po 4-90 K

Za pristnost jam-
čim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu.
Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Méd pitanec in navadni po zelo
nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona

Lepa priložnost!!

Radi pozne zimske sezone, prodajam sledeče
zimsko blago

po lastni ceni

Volneno in bombažasto Jaeger perilo za dame, gospode in otroke.

Volnene in bombažaste rokavice „ „ „ „ „

Volnene in bombažaste nogovice „ „ „ „ „

Čevlje za dom „ „ „ „ „

Volnene šerpe in rute. Kožuhaste ovratnike. Čepice za otroke.

I. Zornik v Gorici,

Gosposka ulica št. 7.

Edina slovenska zaloga vsih potrebščin za dame in
gospode, gg. šivilje in krojače.

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine
za duhovnije, županstva in
druge urade, na močnem
papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj
knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za
slov. mladino in „Zgodovino
tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami,
okraski in finim papirjem, ter more pre-
vzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako
nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh
izdajah, ter stane na leto 8 kron,
pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin
se izvrše z obratno pošto;
vsa druga v najkrajšem
času

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na
leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj
premožne celo leto 3 K

Izhaja vsak **torek** in **soboto** v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padena dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celotno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vellutini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Naprednost pri nas in drugod.

Našim goriškim „naprednjakom“ bi zares delali krivico, ako bi hoteli trditi, da se samo oni odlikujejo z „manerami“, s kakršnimi se baš odlikujejo. To je zanesel „duh časa“ več ali manj med vse „kulturneje“ narode in se zatorej tudi pojavlja povsod v približno isti meri, dasi moramo trditi, da izvestni geure v obliki govorjenja in nastopanja je v častni meri zastopan ravno v nas Slovencih. Morda prav v tem tiči višek kulture slovenskega naroda.

Po vzgled so naši „naprednjaki“ najbrže šli k Vsenemcem in Židom, a ker je že navadno, da učenec rad v čem prekosi svojega učenika, gre tudi slovenski „napredni“ učenec za eno terco više od svojega učitelja. Nastopi Vsenemcev v našem državnem zboru z njihovimi krepkimi dokazi vsenemške olike, potem obnašanje vsenemških kaporjonov in njihovih jogrov s krivimi in ravnimi nosovi na raznih vsenemških proti Slovanom in duhovščini naperjenih manifestacijah ter njihovi privatni nastopi na ulici in drugod in naposled nemško napredno časopisje — vse to je dalo direktivo našim „naprednjakom“ za nastopanje proti prijateljem naroda in duhovščini. Ali da naši „naprednjaki“ prekašajo s svojim nastopanjem svoje učnike, najhujše sovražnike Slovanov, to je pač značilno za nje.

No, pri tej priliki je vredno slišati, kako sodi jeden Nemec in sicer mož, katerega drugače Nemci povzdigujejo v deveto nebesa, o „naprednosti“. Ta mož, nemški pisatelj Rosegger, pravi o tej moderni kugi: „V takozvanih boljših krogih se je od konca osemdesetih let sem začela kazati neka surovost, proti kateri je bila prejšnja kmečka surovost res pravi salonski ton“. In na drugem kraju pravi zopet: „Če se z oštrim jezikom ne združuje fini takt, če ne pride k surovi pesti bistra glava, potem imaš samo še — tepca“.

Naposled pravi Rosegger: „Posurovelost je splošna. Nočem preiskovati, od kod prihaja ta žalostni pojav. Vzrokov je mnogo, a onim, ki nočejo nič slišati o avtoriteti, vzgoji, veri in redu, se zde vsi ti vzroki filisterski“. —

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihaeljev. — 1902.) (Dalje).

Tudi en slovaški dnevnik izhaja v Budapešti: „Slovenske novine“, katerih iztis stane le 2 vinarja. To sem pa zvedel le po naključju tako-le: Ko sem hodil vsaki dan blizu mojega stanovanja kupovati razglednice (karte), kazoče razne znamenitosti mažarske stolice, (Budapešte) sem prašal tudi po časnikih, ktere je ondi prodajala neka ženska. — Vprašal sem jo, nima-li v prodaj kake morda hrvaške ali srbske časnike. Odgovorila mi je, da teh zdaj nima, pač pa ima dnevnik (gor omenjeni) slovaški na prodaj, in da saj je ona tudi rojena Slovačinja in v spomin sem vzel en iztis seboj, kateri se zdaj hranim. Spoznal sem iz tistega, da piše v protestantskem smislu, in da imajo slovaški protestantje ali evangelijski Slovaki tudi svoje cerkve v VI. okraju. List izhaja na celi poli

No, baš o teh uzrokih „napredne“ posurovelosti bi bilo vredno razpravljati, a kapitelj je prežalosten. Napredna surovost Vsenemcev gre za nekim gotovim smotrom, ima svojemu surovemu nastopanju postavljen neki cilj, kateri upa doseči baš z brezobzirnostjo nasproti Rimu in Slovanom. Ta nemški smoter je jako živo opisal vsenemški poslanec Eisenkolb v seji poslanske zbornice 14. t. m. v razpravi o proračunu naučnega ministerstva. Ta Vsenemec je bil pri tej priliki tako odkritosrčen, da je izjavil, da sta rimski papež in katoliška cerkev najhujša sovražnika nemške svetovne nadvlade in zato da se mora katoličanstvo zatreti. Nemci hočejo zgraditi svojo svetovno nadvlado na razvalinah slovanstva; ker pa mož resnice, kakor rimskega papeža imenuje isti Eisenkolb, s svojim uplivom omejuje to krivično politiko Vsenemcev, zaradi tega menijo isti, da se mora nastopiti proti Rimu in katoliški, krivice ne trpeči cerkvi z vso surovostjo in se jo mora zatreti, da bi bilo potem mogoče zatreti tudi Slované. To je torej smoter vsenemške napredne surovosti in v smislu tega smotra so Vsenemci preganjali katoliško cerkev in duhovščino. Po vsej pravici moramo torej vprašati: kaj pa naši „naprednjaki“? Ali tudi oni pomagajo Vsenemcem zaničevati in zatirati duhovski stan zaradi tega, da bi nas oni tem lože pohrustali tudi narodno? Ako imajo „naprednjaki“ isti smoter, potem bi jih morali smatrati naravnost za najhujše sovražnike svojega lastnega naroda in za pravcate narodne škarijote!

Vse njihovo govorjenje in obnašanje pač kaže to. Ali je mogoče izmisliti si primernejega orodja za uničevanje duhovniškega stanu ter za zatiranje verske in moralne vzgoje med narodom nego si ga je izbrala „Soča“? Za nobenega človeka ni hujšega, nego ako se njegova čast in njegovo dobro ime pred vsem svetom očrni in ognjusi in se ga javno izpostavi na sramotni oder. Kaj pa še le duhovnik, v katerega zre ljudstvo kot v svojega pravega učenika in dušnega pastirja? To najprikladneje in jedino orožje si je izbrala „Soča“, da

vsaki dan, razun nedelj in praznikov, ter je jako po ceni: „Čislo za 2 haliera“, stoji na čelu lista. — Za celi rok (leto) stane 12 kron; izhaja pa že XVI. ročnik (letnik). Tako sem čedalje bolj iz lastnega naziranja spoznal, kakšna je ta „izjemno mažarska stolica“! Šovinizem povsod in v vsem!

Ko pridem po teh prvih kopeljih domov, sva se peljala z mojim milim prijateljem čez že enkrat omenjeni most sv. Margarete na otok sv. Margarete, (Margaretsziget-Margaretheninsel) kamor podonavski plošnati parobrodi plujejo in odplujejo vsake pol ure. Vsakdo, gredoč čez omenjeni most na otok mora plačati 12 vinarjev! Ta ozki otok, se vzdiguje krasno vrhu dvostrokega glavnega mesta iz valovja Donave in meri v dolgosti skorej 4 kilometre, kakor mi je pravil prijatelj. To ime pa se neki upeljuje od neke pobožne sv. device Margarete, ki je bila plemenitega in bogatega rodu; pa je tukaj na tem otoku kot na čudnem otoku, ki se razprostira na površini 300.000 kvadratnih slogih, kavarne, (kavehaz) go-

zatore v ljudstvu ugled do duhovniškega stanu, da isto ljudstvo zapade demoralizaciji. Naj bi ti ljudje vendar mislili na strašne nasledke svojega početja, pomislil naj bi to, ako jim ni srce za narod že popolnoma oledenelo. Vzamejo naj si za vzgled šola. Kaj postane iz učenec, ako izgubijo vse spoštovanje do svojega učitelja? In naj li ne izgubijo spoštovanja do njega, ako se ga pred vsemi ljudmi oblati in se očitno razkriva njegove resnične ali tudi namišljene slabosti? In kaj je duhovnik drugega nego učitelj ljudstva? Ali ni vsakogar dolžnost imeti do duhovnika največjih obzirrov in to zaradi njegove važnosti kot učitelj ljudstva? Kaki pa so že danes nasledki „Sočinega“ nastopanja proti tem učenikom naroda, ve danes že vsakdo in menimo, da bi morala biti groza pred temi nasledki že tudi „Sočinih“ pristašev samih. Ako torej „Soča“ do danes ni hotela poznati teh nasledkov in ako do danes ni hotela vedeti, komu služi s svojo politiko zatiranja verske vzgoje našega ljudstva, naj si torej dobro utisne v spomin govor vsenemškega poslanca Eisenkolba, da bode vedela, da s svojo politiko služi le onim, ki glazno sanjarijo o nemški svetovni nadvladi.

Državni zbor.

Poslanska zbornica je v svoji petkovi seji dognala razpravo o postavkah naučnega ministerstva „osrednje vodstvo“ in „bogočastje“.

Poročevalec o „centrali“ je dr. vitez Starzynski, ki se je začetkom skliceval na svoje tiskano poročilo.

Za leto 1897 se je proračunavalo za „centralo“ naučnega ministerstva 4.790.746 kron. Ta svota je rasla od leta do leta in za tekoče leto znaša 5.949.122 kron, torej se je ta potreščina v petih letih pomnožila za 1.158.376, ali od lani za 179.186 kron. Vzroki temu prirastku so naravni razvoj posameznih upravnih delov, zvišanje plač, dražje stavbe in višje stanarine. Ti troški se razdele po naslovih:

Osrednje vodstvo 970.000 kron, ker se je pomnožilo osebje v ministerstvu od sek. načelnikov doli do vratarjev.

stilne (etteren) in bujne nasade; po sredi otoka teče tudi konjski tramvaj, po katerem sva se vozila od enega konca otoka do drugega. Nadvojvoda Jožef, ki je viši poveljnik ogerskih „honvedov“ (domobrancev, ki imajo mažarsko „komando“) in je lastnik tega otoka, je napravil iz njega novodobni raj.

Margaretin otok ima neko čudodelno čarobno milobo v svojih zdravilnih vrelih. Iz 60 sežnjev globočine vré velika vodna množina na svetlo, iz ktere se polnijo „Margaretne kopelji“. Pred kopeljnimi „hotelom“ je ravno sviral ciganska godba melodične komade brez „not“, da sem se temu finemu ciganskemu posluhu kar čudil. Vedeti je pa treba, da so cigani tukaj črno-elegantno kot gospodje oblečeni in njih žene hodijo v svili, kajti posamezniki mnogoštevilnih godb, ki svirajo noč in dan po raznih krajih velikega mesta, zaslužijo na dan od 20—30 kron, tako sem slišal prijatelj praviti. Vzdrževanje pa tega otoka, stane neki na leto 300.000 gld. Ima

Šolsko nadzorstvo 2.336.700 K, torej 473.300 več nego l. 1897.

Akademije znano izkažejo redne potreščine 224.500 kron; od te svote dobi dunajska akademija 144.500, praška 40.000, krakovska 40.000 K. Izredni troški pa znašajo za dunajsko akademijo 79.000, za krakovsko 16.000 kron.

Statistična osrednja komisija izkaže redne potreščine 283.800, izredne in sicer za podpore in potnine 273.380 kron.

Geološki državni zavod zahteva 182.200 kron, za poprave in podpore 13.000.

Zavod za meteorologijo in magnetizem 98.100 kron. Kakor pri drugih naslovih, so se tudi pri tem troški pomnožili, in sicer na 31.100 kron.

Observatorij v Trstu 39.325 kron.

Za umetniške namene se proračunava 921.400 kron, in sicer za dunajsko akademijo obrazovalnih umetnostij 332.400, za praško 101.300, za krakovsko 76.500, za godbo 113.200, za razne ustanove, podpore in nabave 230.000, za zgradbe 60.000 K.

Za starinoslovske namene se proračunava 522.217 kron. V tej svoti je 5000 kron kot četrti in zadnji rok za popravo cerkve na Droru. To so ob kratkem troški tega poglavja.

Proračunski odsek je sklenil celo vrsto resolucij. Tako naj bi vlada zvišala dotacijo za akademiji v Pragi in Krakovu. Grof Stürggh priporoča vladi, naj predloži načrt zakona glede stalnih okrajnih šolskih nadzornikov onim dež. zborom, ki so to željo že izrazili v svojih resolucijah. Mej temi je tudi kranjski dež. zbor.

O postavki bogoslužja je bil poročevalec dr. Fuchs. Vsa potreščina za l. 1902. znaša 20.135.677 kron, in sicer za verske zaklade 17.381.679 kron, za verska posestva 1.695.320, ustanove in podpore 504.758 kron, za protestantske namene 311.900, za grško-vzhodne bogoslužne namene 242.020 kron.

Dopisi.

Kojsko, dne 16. marca. — Na dopis A. Marinča v „Soči“ št. 31, moram nekaj

sicer tudi ogromne dohodke, ali radi še večih stroškov vzdrževanja ga ni hotelo mesto sprejeti v svojo last, ko ga je tistemu svoječasno nadvojvodu ponudil. Radi tega mora sleherni čez most gredoča oseba toliko mostnino plačati; pa da ne more nihče brezplačno tje iti, stoji vedno 2 do 3 redarji (rönder) na mostu. Slednjič sva se ob čarovni električni razsvitljavi otoka, mesta in obeh obrežjih Donave vrnila v naše stanovanje v „Lipolt-körut“ 25. Po vsih tih utisih sem bil zlo utrujen na telesu in duhu; vendar pa sem imel dober tek pri večerji in dobrem pristnem mažarskem vinu, pridelanem v lastnih vinogradih prijatelja.

Ime Budapest in njega razdelitev v 10 okrajev.

Ogersko stolno mesto je bilo do 1873 samo mesto Pest, a Ofen ali Buda je bilo kot na desnem bregu Donave stoječe mesto povsem neodvisno od Pešte. Vendar se pa kraljev grad nahaja v ob mojem bivanju ves prenavlja, zato tudi ni bilo dovoljeno ga obiskati. Slišal

Semenj sv. Jelerja. — Včerajšnji semenj sv. Jelerja je bil jako dobro obiskan. Prignali so na semenj posebno mnogo goveje živine, konj in prašičev. Kupčija z govejo živino pa ni bila posebno dobra; glavni uzrok temu je baje pomanjkanje krme. Tudi krompirja nismo videli na trgu še nobeno leto toliko, kolikor so ga pripeljali včeraj.

Dvojen poskus samomora. — 32-letni Miha Grapulin je prišel v soboto k policiji, rekoč, da se predstavi sam, ko ga iščejo zaradi raznih izvršenih zločinov. Iz Grapulinovega govora so pa na policiji spoznali, da se rečevo meša. Ko so izvedeli za njegovo stanovanje, ga je spremljal neki stražar domov. Grapulin ostal je doma; vzel je pa v roke nož ter ga je zaporedoma poljubljaj. Ko mu je mati rekla, da je čas, da se vleže, k počitku, ali ko je bil sam, ranil se je dvakrat z nožem v leva prsa ter si prizadejal še precej globoke rane. Potem pa se je hotel obesiti. Začuvši mati neki ropot, posrečilo se jej je rešiti sina. — Drugo jutro odpeljali so nesrečnega v bolnišnico. Kolikor med potjo, toliko tudi v bolnišnici držal je strasno sv. razpelo v rokah, katero mu je mati doma dala.

Razpis služb. — Na tukajšnji c. kr. vadnici sta razpisani dve stalni mesti podučiteljic. One prositeljice, ki se izkažejo, da so zmožne poleg nemščine kot učnega jezika tudi deželnih jezikov, imajo prednost pri podelitvi teh služb. Prošnje naj se vložijo pri dež. šolskem svetu najdalje do 30. aprila t. l. Na prošnje, ki bi se kasneje vložile, se ne bo oziralo.

Opomin rezervistom. — Ker se je dogajalo, da so se rezervisti, ki so bili klicani k orožnim vajam, predstavljali k dotičnim vojnim oddelkom pozneje, kakor jim je bilo določeno na pozivu, opominjajo jih sedaj vojaške oblasti, da se morajo točno ob tisti uri in isti dan, ki je določen na pozivu, predstaviti pri določenem vojaškem oddelku, ker je smatrati, da se orožne vaje začnejo tisto uro, ki je označena na pozivu. Zatorej naj uravnajo svoje potovanje tako, da bodo že tisto uro na svojem mestu, drugače postopalo se bode proti njim jako strogo.

Izkaz imenovanih udov in namestnikov za komisijo pridobinskega davka: Za okraj trgovske in obrtne zbornice v Gorici sta imenovana Naglos Jurij, obrtnik v Brazzanu in Holzer Ernest, obrtnik v Gorici; namestnika pa: Lenassi Odón, obrtnik v Solkanu in Moser Adolf, tovarnar v Gorici; ta okraj je uvrščen v II. razred. Za Gorica-mesto III. razred sta imenovana Cusmin Matevž, trgovec v Gorici in Rubbia Ivan, trgovec v Gorici; namestnika: Nardini Dragotin, trgovec v Gorici in Mighetti Ludvik, klobučar v Gorici. Gorica-mesto IV. razred: pl. Gironcoli-Steinbrunn Avgust, lekarnar v Gorici in Orzan Anton, trgovec v Gorici; namestnika: pl. Pallich Josip, trgovec v Gorici in Gasser Mihael, trgovec v Gorici. Gorica-dežela III. razred: Pečenko Josip, obrtnik v Peklu in Lokar Ivan, strojar v Mirnu; namestnika: Tribušon Fran, mlinar v Renčah in Baudaž Josip, trgovec v Gorenjevsi. Gorica-dežela IV. razred: Bratina Franc, trgovec v Ajdovščini in Faganelj Ivan-Karol, strojar v Mirnu; namestnika: Ravnik Anton, trgovec v Gorenjevsi in Križnič Anton, trgovec v Kanalu.

Pešpolk št. 7. v Trstu. — Garnizija v Trstu bode pomnožena. V Gradcu se govori, da pride v Trst pešpolk št. 7, ki je sedaj v Gradcu, v Gradec pa pride neki ogrski polk.

Anarhisti pred sodiščem. — 10 t. m. so stali pred sodiščem v Trstu od policije kot anarhisti zaznamovani: trgovec Jožef Rovigo, brivec Colombo, fotograf Wulz, stavec Rossovič in stavec Lanzi, obtoženi radi prestopkov proti javni varnosti. Bili so oproščeni vsi razun Roviga, ki je dobil dva tedna poostrene ječe, ker je nekega človeka, ki mu je dejal „ogleduh“, oklofutal.

Nesreče na istrski železnici. — Na novi istrski železnici se je primerilo mnogo nesreč. — Otvoritev proge Trst-Poreč je odgočena. Nedavno je burja nekaj železniških vozov prevrnila v morje. Železniška proga se je na nekaterih mestih usedla in morje je na nekaterih krajih progo tako poplavalilo, da bo za popravilna dela treba izdati okoli 30.000 kron. V dolžini pol kilometra bode se zgradil obrambni zid.

Shod slovanskih časnikarjev se bo vršil po dogovoru z osrednjim odborom v Pragi in z g. dr. Mazzuro v Zagrebu, o letošnjih binkoštnih praznikih v Ljubljani. Shod bo združen z izletom v Gorenjsko. Poslovanje slovanskih avstrijskih časopisov in časnikarjem.

Nečloveški mutec. — Kmeti fant, mutec Janez Pipuš iz Gornjega Boča pri Mariboru, je prišel dne 3. t. m. pijan domov. Ko mu je mati pijanost očitala, je sin mater s sekiro ubil, jo slek in zakopal v gnoj. Neki hlapec, ki je bil v bližini, je hotel to preprečiti, a morilec je tudi njega ubil in skril njegovo truplo v hlevu. Tudi neko dekle, ki je vse to videla, je Pipuš težko ranil. Posrečilo se ji je zbežati in poklicati orožnike, ki so morilca zaprli.

Zverinsko zabavo si je privoščilo v ogrski vasi Palanka nedavno pet kmečkih fantov. Privzeli so slabomnega pastirja Petkevica na železni stol, okrog njega pa raztrosili otep slame ter jo zažgali. Pretresujoči krik nesrečnega pastirja jim je bil v zabavo. Nekaj kmetov je potem prihitelo in osvobodilo Petkovica, ki je bil že ves opečen in nezavesten. Zločince so prijeli orožniki.

Novo realično poslopje začno graditi v Idriji prihodnji mesec. Poslopje bo enonadstropno in bo do prihodnje zime pod streho.

Spomenik pesniku Vilharju postavi trg Postojna na Notranjskem. Slovenski akademski kipar gospod. Repič je izdelal že krasen doprski kip pesnikov.

„Učiteljski Dom“ so sklenili, tako poroča „Mir“, ustanoviti koroški Slovenci v Celovcu. Društvo „Učiteljski dom“ bode imelo nalogo vzgajati v slovenskem učitelstvu Koroške ljubezen do domovine in katoliške vere ter avstrijski patrijotizem. Društvo hoče čim prej tudi ustanoviti zavod, ki naj postane zavetje slovenskih učiteljev na Koroškem.

Dinamit ga je raznesel. — V Lebringu na Sred. Štajerskem je neki delovodja pri vodovodu imel v žepu dinamit. Zadel se je ob neki tram, dinamit je eksplodiral in delovodjo popolnoma raztrgal.

Društvo „Zvezda“ na Dunaju imelo je nedavno svoj II. občni zbor, pri katerem je na predlog g. podpredsednika D. Dolenc imenovalo častnima udoma dva gospoda, ki sta si pridobila izvanrednih zaslug za prosep društva. To sta g. g. Jakob Pukl, predsednik in g. Vinko Krušič, pevovodja društva.

Ta predlog je bil enoglasno in navdušeno sprejet. V odbor so bili izvoljeni g. g. Jakob Pukl, predsednikom, Dragotin Dolenc, podpredsednikom, Rudolf Malič, tajnikom, Jakob Šemé, blagajnikom, Alojzij Repič, Franjo Šušteršič, Ivan Vončina, za odbornike, Ivan Peterman, Gabrijel Mežnar, Franjo Merlak, za odbor. Namestnike, Josip Božič, Josip Smerdu, Karol Tomšič, za preglednike. — Društvo je prošlo leto priredilo: Anton Slomšekovo slavnost, 9 zabavnih večerov, 3 izlete (2 v Maria Enzersdorf, in 1 v Gorenji Št. Vid). Odbor je 1 članu dovolil posojilo, ter samo v 5 slučajih dovolil podpore, v 2 slučajih je rešil dve Slovenki iz nujne bede. Za družbo sv. Cirila in Metoda so članice Jelica Krušič, Marica Pukl, Anica Šušteršič, Ana Krušič nabrale 200 K. — Za sodelovanje je izrekel občni zbor toplo zahvalo slavni „Sloveniji“, predsedniku g. g. Rusu, Božiču, Rožtokarju, Aščiču in Kozini, pa tudi g. Prijatelju, ter pevovodji gosp. Krušiču in vsem g. pevkam in g. pevcem. Društvo je lepo napredovalo.

Svečnike vrgla v sodnika. — Pri okrajnem sodišču v Kr. Vinohradih je bila obsojena 30 letna Marija Hauk radi potopevanja na pet tednov zapora. Komaj ji je sodnik naznanil razsodbo, zagrabila je obsojenka dva svečnika in ju vrgla v sodnika. Svečnika sodnika nista zadela.

Ruski car pride baje na Dunaj. Ko je bil naš prestolonaslednik Franc Ferdinand v Petrogradu, povabil je v imenu avstrijskega cesarja ruskega carja, naj pride v Avstrijo. Car je neki obljubil, a čas, kedaj namerava priti, še ni določen.

Koliko je stal carjev obisk Francozko? — „Republique française“ piše: „Francoska zbornica poslancev je te dni tudi potrdila predložene račune, ki zadevajo stroške zadnjega carjevega obiska. Popravljanje gradu v Compiègni je veljalo 558.000 frankov in za razsvetljavo pojedine predstave in darove je potrošil zunanji minister 603.000 frankov. Ministerstvo javnih del je imelo stroškov 180.000 frankov. Notranji minister je plačal za policijsko službo 96.500 frankov. Vojaški minister je pa porabil za varstveno stražo, za parade itd. 1.332.000 frankov. Ako se oziramo še na manjše stroške, smemo trditi, da je štiridnevni obisk carjev veljal 2.862.000 frankov. Ako pa vzamemo v poštev še stroške, ki so jih imela razna mesta, ki so bili v bližini, približno 1 milijon frankov.

Znamenit čin ruskega carja. — Celjski „Domovini“ poroča nekdo iz Rusije to-le o ustavljenju lista „Rossija“. Ta list je izdajal neki Amfiteatrov, ki je bil prej sotrudnik lista „Novoje Vremja“. V svojem listu pa je Amfiteatrov začel prijavljati pamflete na vso carsko rodbino. Car Nikolaj II. je dobil dotično številko „Rossije“ iz roke jednega velikih knezov. Ko jo prečita, pošlje po utrnjenega ministra Sipjagina in mu reče: „Ali ste brali mojo biografijo?“ „Ne!“ „Na-te, berite!“ Car odide, minister bere, v 24 urah je bila „Rossija“ ustavljena, tiskarna zapečatena, Amfiteatrov in drugi od lista odgnani v Sibirijo. Kaj pa stori car? Car pomilosti Amfiteatra in zahteva, da „Rossija“ izhaja nadalje.

Ali je vino zdrava pijača? — Na to vprašanje ogovarja L. Rova v zvezku, ki ga je izdala francoska znanstvena akademija. L. Rova je delal poskušnje na morskih prašičkih ter je dočkal, da je vino zdrava pijača — vsaj za morske prašičke. Morski prašički, ki so dobivali vino, so bili zdravejši, boljše so rastli, bili so težji in so živeli dalje, nego tisti, ki so pili samo vodo. Med poskušnjo je morskih prašičkov, ki so le vodo pili, poginilo 50% in tistih, ki so pili vino, le 12%. Prijatelji vina, za katere še ni poskrbela nobena znanstvena akademija, bi se imeli obrniti na gospoda Rova, da naj obrne svojo pazljivost ne le na morske prašičke, ampak tudi na ljudi.

Shod pravoslavnih. — Patrijarh grških unijatov Joahim III. v Carigradu je razposlal na vse razkolniške škofo okrožnico, v kateri poudarja potrebo shoda vseh razkolniških cerkvenih škofov, na katerem naj bi se ukrenilo nekaj za versko združenje od Rima odpadlih slovanskih razkolnikov Rusov, Srbov, Bolgarov, Grkov in Rumunov. Tej misli nasprotuje Rusija, ter je sv. sinod v Petrogradu odgovoril, da v takih rečeh gre odločati najprej 90 milijonski Rusiji ne pa 4 milijonskim Grkom.

Ameriški Slovenci. — Napredek ameriških Slovencev. V Pueblo so ameriški Slovenci ustanovili igralno družbo „Naprej“. O Veliki noči bodo igrali veliko igro. Tudi v Jolietu igrajo slovanske igre v Golobičevi dvorani. V Pueblo so ustanovili tudi slovensko čitalnico „Lipa“.

Kako se v Ameriki kregajo častnikarji. — Iz Clevelanda se poroča: Poljska lista v Clevelandu „Kuryer Cleveandzki“ in pa „Polonia“ sta si prišla v lase. „Kuryerjev“ uslužbenec Edvard S. Smilaek je v soboto zjutraj ob 3. uri ulomil v urad „Polonije“ na 2083 Broadway ter pričel razmetavati po tiskarni. Zmešal je črke iz različnih omar vse križem. Odprl je nekaj že zaklenjenih form tako, da je padel ves stavek skupaj. Porušil je dalje vse čolne, v katerih so bila nastavljena imena naročnikov in vsled tega zadnjega čina bo morala „Polonia“ skoraj prenehati z izhajanjem, ker so ji imena naročnikov in čas, kdaj poteče njih naročnina, popolnoma izgubljena. Teodor Gluzinski, urednik „Polonie“, je bil ves iz sebe, ko je našel tiskarno v takem položaju.

Samostan na Šipka pasu. — 24. avgusta t. l. se bode slovesno otvoril samostan, ki je sezidan na višini Šipka pasa v Bulgariji v spomin ruske zmage proti Turkom v zadnji rusko-turški vojni. Prisostvoval bode predstojnik sv. sinode Pobjedomoščev, general Ignatijev in več ruskih generalov, zlasti onih, ki so se udeležili one znamenite bitke ob propadih Šipkinega pogorja.

Gledališki škandal v Lizboni. — Predstave v kraljevem dvornem gledališču v Lizboni so morale prenehati, ker je bilo gledališče — preumazano in se je občinstvo branilo vsteti se na sedeže. Na pustni torek so se Lizbončani v gledališču tako ometavali s konfetjem in cveticami, da je vsa ta zmes ostala na sedežih. Gledališkega intendanta je to silno razjezilo in pustil je vse tako, kakor je občinstvo nametalo, ter je prepovedal vsako snaženje. Naslednji večer je bila gala-predstava, katere se je udeležil tudi kralj. Občinstvo se ni brigalo za kraljevo navzočnost ter je pričelo strahovito tepati. Ko se je vzdignil zastor, leteli so stoli na oder. Občinstvo je hotelo intendanta linčati. Kralj in kraljica sta zupustila gledališče in odredila, da so naslednjega dne morali priti v gledališče ognjegasci, ki sedaj čedijo gledališče in brišejo proč sledove pustnega torka.

Največje poslopje na svetu. — Stavbeni urad v Chicago je izdal dovoljenje za zidanje največjega poslopja na svetu, v katerem bodo nastanjeni razni uradi. Kadar bo dokončano, nastanjenih bo lahko v njem 9000 oseb. Poslopje bo imelo 1.000.000 dolarjev. Dela pri njem se bodo pričela takoj spomladi.

Zaroti proti sultanu. — Iz Carigrada se zopet poroča, da so odkrili zaroto proti sultanu. Dva sultanova adjutanta sta radi tega pod ključem in aretiran je Osman paša.

Konjska čast. — Perzijskega šaha konji imajo rudeče pobarvane repe, kar velja v Perziji za zelo visoko čast.

Andrée umorjen? — O znanem zrakoplovcu Andrée-ju, ki je v balonu plul preko severnega ostrova, se poroča zdaj iz Vinnepega, da so Eskimi Andréeja in njegova dva tovariša umorili? Ko se je Andrée spustil na zemljo, se je njegovemu tovarišu sprožila puška. Divjaki so mislili, da je to znak sovraštva, napadli so vse tri in jih pobili.

Narodno gospodarstvo.

Presajanje starih dreves.

Napačno je mnenje, da se veliko in staro dreve ne more presaditi. Dokler je deblo zdravo in dokler se ni preveč razrastlo, se zamore presaditi brez vsake škode. Jeseni ali po zimi, ko se začne nekoliko tajati sneg in ko postaja zemlja mehka, izkoplje se okoli debela po razmeri, kakoršno je deblo drevesa, jamo od 1—1½ metra. Ob jednem se korenine kolikor daleč mogoče izkopljejo ali tako da se drevo ne podere. Pri izpodkopavanju je treba seveda paziti na to, da se korenine ne otolčejo, ako pa se to zgodi, treba rane gladko izrezati. H kratu s tem delom naj se izkoplje tam, kamor hočemo presaditi drevo, jamo tako veliko kakor je veliko korenine izkopanega drevesa. S presajanjem samim pa treba počakati, da zemlja zopet pomrzne. Ko je toliko pomrznilo, da se korenine ne morejo pretresati, izkoplje se drevo skupno s pomrznjenim koreninšcem iz zemlje ter se na vozu ali na valcih prepelje na kraj, kamor je hočemo presaditi. Mej tem je potrebno da korenine še polijemo z vodo, da še bolj pomrznejo.

Ko je drevo usajeno, tedaj se jama zasuje z dobro zemljo, pomešano z gnojem, deblo pa se dobro zavaruje proti vetru, da ga ne omaje. Deblo in grče treba potem namazati z ilovico ali kravjim blatom. Poleg tega naj se še zemlja okoli debela pokrije z drobnim gnojem, slamo in smrečjem in takimi rečmi, s čemer se prepreči, da zemlja prehitro ne zmruže in se tudi prehitro ne otaja.

Tako presajeno sadno drevje rodi kmalo zopet, s početka manje, potem pa zopet pravilno. Zaradi tega je tudi dobro, da se stareje drevje presaja iz slabije v boljšo zemljo.

Saditev visokodebelnega drevja.

Ako dobiš iz drevesnice živo in zdravo drevo in je zemlja količak sposobna za dotično drevesno plemo, si le sam vzrok, če ti drevo ne raste. Nepravilno ravnanje umori drevo, ti pa dolžiš tistega, ki ti je drevo prodal. Najvažnejše delo je pravilna saditev, zato pa o tej reči ni nikoli dovolj pouka, in iz tega vzroka v nastopnih vrstah iznova obravnavamo saditev drevja, in sicer visokodebelnega.

Če drevje sadiš jeseni, izkopli jame nekaj tednov poprej, če ga pa sadiš spomladi, jih naredi že prejšnja jesen.

Jame naj imajo v dobri, debeli zemlji po 1 m premera in po 60 cm globokosti, v slabem zemlji pa po 2 do 2½ m premera in po 1 m globokosti.

Če zemlja prija dotičnemu sadnemu plemenu, je prav, drugače jo pa pomešaj z dobro zemljo in z mešancem.

Kadar pričneš saditi, zrahljaj jami dno in jo prični tako zasipati, da pride najboljša zemlja okoli korenin in tja, koder se bodo korenine pozneje razširjale.

Srčne in vse debele stranske korenine nekoliko skrajšaj; odreza naj bo gladka in navpična na drevesno os. Od drobnih koreninic odstrani samo raztrgane in zamotane.

Sadi toliko globoko, da drevo, kadar se zemlja poleže, tako globoko tiči v zemlji, kakor je raslo v drevesnici. Če vsadiš drevo globokeje, gotovo peša, ostane nerodno ali se celo posuši. Med korenine in pod nje deni z roko dobre zemlje, sploh pri sajenju ne hrani rok in kolen, če hočeš delo dobro izvršiti. Korenine razprostri tako, da dobe naravno lego. Iz ostale zemlje naredi okoli drevesa 1 do 1½ m širok kolobar.

Če sadiš drevo v gorko in rahlo zemljo, prišli mu precej, kadar si ga vsadiš, prav močno z vodo.

Predno jamo napolniš in drevo vsadiš, zabij v dno jame kol, h kateremu priveži drevo najprej prav rahlo, in šele potem prav trdno, kadar se je zemlja in z njo drevo posedlo. Če drevo precej trdno govazješ, se zemlja, posedla drevo na južno (solčno) stran drevesa.

odgovoriti, da se ne bo moje molčanje krivo tolmačilo.

A. M. izraža mi svoje pomilovanje, ker se nisem prepričal, ali je res, kar je bilo pisano v „Prim. Listu“. Pomilovanje odločno odklanjam, ker vem, koliko je vredno. Da sem moral biti prepričan o resničnosti dogodka, ki Vam ga je „Pr. L.“ očitati, morete sklepati iz tega, ker sem se oglasil pred oltarjem. Preden se pred oltarjem kaj očita, mora se dobro preudariti. Dve osebi pravili ste mi, kaj se je godilo dne 28. febr. v Vaši hiši. Na besede teh dveh oseb nisem nič polagal. Mislim sem si: gotovo ste se vadili v godbi. Ko sem pa zvedel, da je neka zanesljiva oseba z vso gotovostjo trdila, da je res, kar ste mi prvi dve osebi pravili, in ko je še isti dan „Pr. L.“ to potrdil, umevno je, da sem bil popolnoma prepričan, da je vse res.

Da se mi ne bo očitalo molčanje, kar se mi je že večkrat godilo, prisiljen sem bil se oglasiti; in to bi bil storil vsak dušni pastir.

Če oseba, ki je z vso gotovostjo trdila, da se je res plesalo, ni govorila resnice in če dopisnika „Pr. L.“ notica ni resnična, potem se ve, da sem Vam storil krivico. Kakor hitro ona oseba in „Pr. L.“ prekličeta, tudi jaz Vam storjeno krivico na istem mestu, kjer sem Vam jo storil, poravnam.

Na mnoga žuganja, o katerih slišim govoriti, pa sledeče. Govori se, da mi bodele vrata zaprli, ko pridem listke pobirat. Spite mirno in sladko in bodite brez skrbi; ne bote mi jih ne odpirali ne zapirali. Govori se, da bote vselej godli, kadar pojdem mimo Vaše hiše; prosto Vam. Le fino zapiskajte in krepko zatrobite. Govori se, da me bote tožili; zato tukaj marsikaj opustim, kar Vam bom pred sodnikom povedal.

Uredništvo „Soče“ naj blagovoli te vrste prečitati in poravnati, kar je z opazko zagrešilo, da ne bo deležno prvega ptujega greha.

F. M., župnik.

Od izliva Bače. — Pred kakimi desetimi leti je bila takratna skladovna cesta od Ušnika pri Volčah do Idrije na Kranjskem sprejeta v državno oskrbovanje in je torej sedaj prava erarska cesta. To moram poudarjati, kajti Boga mi! ne pozna se tej poti, da nosi poneseno ime c. k. državne ceste. Ob straneh te ceste proti Ušniku raste po leti trava, kakor na travniku, ker je ne plevejo in ob nalivih je cesta preplavljena, ker postranskih kanalov ne snajljo. Po zimi pa je sveda še slabše. Letos sicer ni bilo nikoli toliko snega, da bi bil promet vstavljen, a spominjamo se, kako je bila pred nekaj leti cesta od Ušnika do Sv. Lucije dva dni zaprta in to radi brezbrzičnosti našega cestnega mojstra, kateri si je sicer zoral sneg od Tolmina do Reke, na progi Sv. Lucija-Ušnik pa

se pa, da je v njem tudi krasna dvorna kapela, posvečena kralju in mučencu sv. Sigismundu, na severnem krilu grada. V tej se hranijo iz časa sv. Štefana — torej že nad 1000 let, — kteremu, kakor je bilo že prej omenjeno, je poslal papež Silvester II. kot prvemu ogerskemu kralju, državna častna znamenja („insignije“): Krono, žezlo, državno jabelko in plašč pri kronanju. Vse to je hotel 1849 glasoviti provzročitelj upora Lajos Košut, kteremu se je v zadnji dobi postavilo mnogo spominkov na čast (!), seboj na Turško odnesti. Ker se je pa bal iste insignije nesti čez državno mejo, je je zakopal blizu Oršove pri Donavi. Po nekem čudnem naključju se je je h sreči našlo in izkopalo ter slovesno preneslo nazaj v omenjeno kraljevo grajsko kapelo. —

Med mnogimi prelepimi sobanami kraljevega gradu je pač najbolj znamenita ona, v kateri se ogerski državni zbor zbiral od leta 1848 do 1849. V tej sobi so bili zbrani tisti, ki so bili v eno ter se potem tudi nazivale s skupnim imenom Budapest!

ga je prepustil dobrim ljudem 48 ur ležati, dokler ga niso Kobarideci preorali, da so odprli cesto šestim voznikom.

Da bi bile ceste v boljšem stanu in da bi bili cestarji bolj nadzorovani, je izdalo pred 1¹/₂ letom namestništvo naredbo, naj stanuje vsak cestni mojster v kakem kraju ob svoji cesti. Našemu cestnemu mojstru pa je bila ta naredba silno nepovoljna, ker se za ceste menda ne briga toliko, kakor za uradovanje v pisarni svojega šefa v Tolminu, s katerim delom se mu tako prikupi, da ga nič ne nadzoruje, „navzgor“ pa ga popisuje kot „sehr diensteifrig“. Cestni mojster je tedaj napravil prošnjo, da sme ostati v Tolminu, češ, da na celi progi Ušnik — Idrija ne more najti stanovanja za svojo družino in s tem okornim izgovorom je dosegel svoj namen ter ostal v Tolminu, kjer po stari navadi pridno pisari za svojega šefa, cestarji pa — naj se nadzorujejo sami!

Mislimo, da bi bil vendar čas, da poklicani faktorji odpravijo to, pri sedanjem povečanem prometu jako občutljivo nedostanost. Če mora cestni mojster koroške ceste stanovati ob svoji cesti v Volčah, zakaj naj bi imel naš cestni mojster privilegij v našo škodo? Če je pa res, da ob naši cesti ni dobiti stanovanja za družino našega cestnega mojstra, naj pa poskrbi glavarstvo, da odide volčanski cestni mojster, ki je samec, k nam, naš pa naj gre v Volče, kjer lahko dobi stanovanje za svojo družino. Nikakor pa ne bomo dalje časa trpeli, da se bodo obče koristi zapostavljale komoditetam gospoda cestnega mojstra in c. kr. inženerja. Fiat justitia!

Politični pregled.

Državni zbor.

V včerajšnji seji poslanske zbornice se je nadaljevala razprava o postavki „visoke šole“. Biankini je zahteval, da se pripozna veljavnost storjenih izpitolov na zagrebškem vseučilišču tudi za tostransko državno polovico. Glede italijanskega vseučilišča pa pravi, da on ni v principu proti takemu vseučilišču, pač pa da je proti temu, da se italijansko vseučilišče ustanovi v Trstu.

Po njegovem mnenju naj bi se tako vseučilišče ustanovilo v Tridentu ali kje drugje na južnem Tirolskem. Poslanec d'Elvert zahteva, da se izbrše iz proračuna postavka za češko tehniko v Brnu. Rusin Barwinski zahteva ustanovitev jednega rusinskega vseučilišča. V tej seji je staval poslanec Lenassi interpelacijo v zadevi delegiranja porotnih sodišč. Danes se nadaljuje razprava o postavki „visokošolstvo“.

O dr. Eisenkolbu

piše neki dunajski nemški list, da je med vsemi vsenemškimi čudaki in svetniki našega parlamenta največji čudak. To svojstvo je Eisenkolb najbolj pokazal s svojim govorom o priliki razprave o naučnem ministerstvu, ko je rekel, da je nemško ljudstvo pod vodstvom Hohenzollernov (nemških vladarjev) na poti do svetovnega nadvladja. Od te „poti“ pametni ljudje ne vidijo ničesar. Angleži, Francozje, Rusi, Severoamerikanci

Zato ima zdaj Budapest le enega višega mestnega načelnika ali župana z dvema podžupanoma. Sedajni Budapest obstoji iz 10 okrajev in sicer:

I. Okraj: Vár (trdnjava Taban, Kristinino mesto in Extravillan).

II. Okraj: Viziváros (Wasserstadt Landstrasse in Extravillan).

III. Okraj: O-Boda (Stari Ofen in Neustift).

Ti trije okraji spadajo na desno obrežje Donave.

IV. Okraj: Belváros (Notranje mesto).

V. Okraj: Lipótváros (Leopoldovo mesto, Margaretin otok, Extravillan med Donavo in Vacovo ulico).

VI. Okraj: Tereváros (Terezino mesto, desna polovica, ki deli po kraljevi ulici mestni gojzdič z Extravillanom vred).

VII. Okraj: Erzsébetváros (Elizabetino mesto, desna polovica, ki deli po hodnem koncu kerepeške ceste stoječim Rakosfalvam in Extravillanom).

in Japonci pa tudi nimajo veselja, da bi tako nemško svetovno nadvladje prenašali in zamorejo v očigled uspehom nemške „svetovne politike“ še prav mirno spati. Treba pa še omeniti, da so vsi trije cesarji in štirje kancelarji, katere je Nemčija sploh imela, poudarjali, da Nemčija ne misli na tako svetovno nadvladje; kajti na takih gorostasnih načrtih je, kakor je to znano že vsakemu šolarčku, staro nemško cesarstvo vzelo žalosten konec. Da je način, kakor je hotel gospodine Eisenkolb podrežati dinastijo Habsburško Hohenzollerncem, malce nedostojen, se umeje, a predsednik ni mogel boljšega storiti nego Eisenkolba pustiti, da se izmeče, kakor je sploh najboljšje izvestne elemente v naši zbornici, ki hočejo vseh pet delov sveta zbasati v germanski žep, pustiti izbruhati se. No, neke vrste glumaštvo tudi v postnem času prav pride.

Dunajske mestne volitve.

Danes se vrše na Dunaju volitve v dunajski mestni zastop in sicer voli III. razred. Zmaga je zagotovljena kršč. socialistom. Ker si židovska „Neue Fr. Presse“ ne more drugače pomagati, pravi, da ne preostaje za letos liberalcem drugega nego prepustiti z resignacijo zmago kršč. socialcem v tem razredu. Za prihodnjic pa grozi in žuga s „Sočinimi“ „bomo že, bomo že!“

Veleizdajstvo v Varšavi.

Nedavno smo poročali, da je bil v Varšavi aretiran polkovnik ruske armade Grimm, pritožnik generala Puzyrevskega, ker je prodajal nemški vladni ruske mobilizacijske načrte. Dostaviti nam je še, da je ta izdajica zaslužil pri tem lepem delu 400 tisuč rubljev. — Grimm je bil takoj postavljen pred ojno sodišče in ko se je dokazala njegova krivda, bil je ustreljen. To se je zgodilo 7. t. m. ob 8. uri jutraj. Izdajica je svojo krivdo priznal in je še dostavil, da to svoje delo smatra kot dokaz kreposti, ker se je tudi v ruski armadi vedno čutil Nemca in da je to, kar je storil, delal iz ljubezni do svoje nemške domovine. Ko mu je prokurator na to opomnil, da je svojo ljubezen do domovine prodajal za drag denar, je izdajica potuhnil glavo in molčal. Na to so zagrmeli ruske puške in nemški izdajica se je zgrudil na zemljo. Ta slučaj opominja Rusijo, naj se varuje svojih dobrih nemških prijateljev.

Vojna v južni Afriki.

Angležkim državnikom še vedno šumi po ušesih Methuenov poraz. Ta in dejstvo, da so Buri velikodušno izpustili lord Methuena in tovariša mu Townsenda, jim daje mnogo misliti. Vršilo se je že zaporedoma več ministerskih posvetovanj, na katerih se je to in ono ukrenilo. Za prvo se je sklenilo, da se v zameno Methuena izpusti dva odlična burska poveljnika, namreč generala Cronjeja in Kruitzingerja. Potem se je sklenilo, da se odpozove lord Kitchenerja od vojne uprave v Afriki in se ga uvrsti v aktivno vodstvo, uprava pa se izroči Wollesley-u. Ali bodo Angleži držali besedo glede oproščenja Cronjeja in Kruitzingerja in druge obljube, je težko verjeti, ker oni ne poznajo nobene plemenitosti v vojni. O Methuenu se poroča, da se poda v pokoj. Angleži bi morali zdaj sprevideti, da je najboljša prilika skleniti časten mir. Kakor pa dokazuje vest, da se pošljejo novi (?) bataljoni v Afriko, ne mislijo na mir in ne bodo mislili, dokler jih Buri v to ne prisilijo.

VIII. Okraj: Józsefváros. (Jožefovo mesto).

IX. Okraj: Ferencváros (Francovo mesto z Extravillanom).

X. Okraj: Kőbánya (Kamnolom ali Steinbruch).

Okraj IV.—X. spadajo na desno obrežje Donave.

Prihodnjic pa nekaj o 879 ulicah in trgih tega kraljevega mesta — „Judov“, kajti po pravici ga nekdo imenuje „novodobni Babilon“, saj množina Židov, ki v njem stanujejo in gospodarijo, je strahovito velika! Zato je rekel tudi moj prijatelj, da hodi rad z menoj kot duhovnikom v svoji ulici, zato, da bi ga njegovi sosedje ne imeli za Žida! Morda so ravno Židovi bič za ohole Mažare, ker ti tako brezozirno tlačijo Slované in ostale narodnosti, kterih je skupno več nego samih Mažarov! Čaka jih menda strahovita „Nemesis“, kajti zgodovina uči, da se veliki grehi krivičnih narodov prej ali slej grozovito maščujejo. Zato bodo zrasli v nebesa.

(Dalje pride.)

Cecil Rhodes umrl.

Mož, o katerem se je pisalo, da je prouzročil krivično vojno v južni Afriki, namreč Cecil Rhodes, je po poročilih angleških listov umrl. Rhodes je bil sin nekega angleškega protestantskega duhovnika in se je rodil leta 1853. Še ne 20 let star se je podal v družbi drugih mladih sanjačev v južno Afriko, ker je čital, da je ondi zlata in dijamantov na koše. S tovariši se je podal v dijamantne rudnike Burov in izvršil ondi precejšen rop. Na to je ušel nazaj na Angleško in je nekaj časa študiral. Toda ni ga trpelo dolgo v šoli, vleklo ga je nazaj v Afriko, hotel je postati še bogatejši. Tu je začel špekulirati na razne načine v zlatih in dijamantnih rudokopih in v kratkem času si je prišpekuliral ogromnega premoženja. Bil je kmalu najbogatejši mož v Kaplandiji in dobil je naslov „zlatega kralja“. Odslej se je stalno naselil v Kaplandiji, ki je angleška naselbina. Njegov ugled je rasel in postal je finančni minister, pozneje pa l. 1890 celo ministerski predsednik v Kapu. Deloval je v prilog Anglije in je pridobil deželi Matabelov in Mašanov. Hotel pa je iztrgati tudi Burom Oranje in Transvaal in je v ta namen že l. 1894 uprizoril z Jamesonom nasilen napad na burske zlate rudnike. A ni se mu posrečilo. Naposled ni miroval, dokler ni nahujskal Angleže proti Burom. Mej vojno je bil skrbno skrit v Kapu v svoji palači. Jedenkrat se je oblekel v kožo velike opice, da bi ubežal na Angleško, a ta načrt se mu je izjalovil in zdaj je umrl še ne 50 let star.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno prekličje. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“.

Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Smrtna kosa. — V Gorici na svojem domu Via Torrente št. 17. je umrl v 28. letu po kratki a zelo mučni bolezn, včeraj popoldne učitelj gosp. Anton Perc. Pokojnik služboval je v Kamnjah in zadnja leta v Avčah. Bil je pri ljudstvu jako priljubljen zaradi njegove miroljubnosti in marljivosti kot učitelj. — Pogreb bode jutri ob 5. uri popoldne. N. p. v. m.

Dopolnilne volitve v deželni zbor goriški se bodo vršile prihodnji četrtek 20. t. m. Somišljenikom na Tolminskem se je po uzornem trudu posrečilo, da so dobili pretežno večino volilnih mož. V četrtek pokažejo, da so resnični pristaši „Sloge“ ter da znajo složno voliti moža, za katerega so se zjedini, v katerega stavijo svoje zaupanje. Ne gre pa pri tej volitvi toliko za osebo, ki bo voljena, kolikor za načela, za katoliško-narodni program društva „Sloga“, katerega hoče izvoljenec zastopati. Na Krasu niso bili naši pristaši tako srečni, a složno hočejo tudi oni postopati ter združiti svoje glase za moža, ki je voljan delovati v zmislu „Sloge“ in njenega programa. — Volilci, ostanite zvesti zastavi, ki je vodila goriške Slovence že marsikedar do slavnih zmag in sijajnih činov; otesite se verig, katere nadevlejo našemu narodu domači in tuji koristolovci in neznačajniki. Četrtek 20. marca naj bo slaven in pomenljiv dan za našo gorsko in kraško stran. Pogumno, volilci, ne bojte se zasmehovanja in strahovanja ljudi, ki Vas niso vredni, katere gotovo premagate, ako jih prezirate. Vsakdo naj stori svojo dolžnost!

Volilni shod veleposestnikov v Furlaniji. — Za deželnozbornsko dopolnilno volitev, ki se ima vršiti dne 22. t. m., se je vršil v nedeljo volilni shod veleposestnikov, katerega je sklical tržiški župan conte Valentini. Tega shoda se je udeležilo samo 22 veleposestnikov. Sklenili so da se za kandidata postavi zopet conte Panigai, a baje s pogojem, da se nekako pobota z dr. Pajerjem. Za slučaj, ako bi conte Panigai tega ne hotel storiti, zjedini so se pa za Hugona Lazzari-ja. Nekateri so hoteli postaviti kot pogoji, da bi se moral conte Panigai pobotati tudi z — dr. Luzzatom. Ali zbrani posestniki so se izrekli proti takemu pogoju. Sicer pa je občno mnenje, da bode conte Panigai na vsaki način lanskim.

Kol bodi brez lubadi, ker je ona ugodno zavetje raznim mrčesom. Drevo priveži h kolu na pr. z vrbovo trto, med vez in drevo pa deni mahu.

Loterijske številke.

15. marca.

Grac 11 10 74 72 66
Dunaj 52 32 85 73 89

Okrajna posojilnica v Kanalu

registrovana zadr. z neomejeno zavezo,
bode imela

vsled paragrafa 30, društvenih pravil svoj

letni občni zbor

na belo nedeljo dne 6. aprila
v občinski dvorani v Kanalu

ob 3. uri pop.

z naslednjim dnevnim redom:

1. Potrjenje računov za upravno leto 1901.
2. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
3. Prememba društvenih pravil.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Gostilna

Vinarskega in sadjarskega društva za Brda
v Gorici, ulica sv. Klare št. 15

toči pristna bela in črna vina iz druž-
vene kleti, in puntigamsko pivo. Postreže
z okusnimi jedili. — Na razpolago so
blevi za živino in dvorišče za krogljanje.

Za obilen obisk se toplo priporoča
svojim rojakom

Anton Gerbec,

gostilničar.

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
sprejema hranilne vloge, katere o-
brestuje po 4%, polumesečno;
nevzdržene obresti pripisuje konec leta
h glavnici. Rentni davek plačuje po-
silnica sama.

Daje posojila udom na osebni
kredit po 6% in na vkupitbo po 5%.

Sprejema člane z glavnimi de-
leži po 200 K in z opravičnimi
deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune,
katere obrestuje po dogovoru. Za nala-
ganje in vračanje so na razpolago po-
ložnice c. kr. poštne hranilnice, tako da
je mogoče poslati denar brez poštних
stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12.
ure zjutraj v ulici Vetturini št. 9.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga
za ženske in moške obleke, za vsak
stan in vsak letni čas v največji
izberi, kakor: sukno, platno, prte-
nino, Chiffon, oksfort, srovice, vsa-
kovrstne preproge, zavese, namizne
prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce.
Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. šte. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina
ter postreže z vsakovrstnimi okus-
Priporoča se toplo svojim rojakom
v mestu in na deželi.

Glavna

družbena trgovina

išče po slovenskih krajih
zastopnike in potovalne o-
pravnike (agente) proti pla-
čilu in proviziji.

Ponudbe je oddati na pošti v
Gorici pod št. 246 (poste restante).

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brisinskih, dal-
matinskih in isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-
nici na vse kraje avstro-egrske monarhije v
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja
tudi vzorce.

Cene zmernne. Postrežba poštena.

Podpisani priporoča slavnemu ob-
činstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, raz-
lične moke iz Majdičevega mlinarstva v Kranju,
nadalje ima tudi raznovrstne pijače na
primer: francoski Cognac, pristni
kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goršice (Senf.)
Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove
užigalice. — V zalogi se dobijo tudi te-
stenine trdke Žnidaršič & Valenčič v
Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko
spadajoče blago. — Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.

(v lastni hiši)

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občin-
stvu v Gorici in z dežele.
Prodaja kavino primeso,
sladkor, milo, slanino, riž,
maslo surovo in kuhano,
olje, moko iz Majdičevih
mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše
kakovosti
Priporoča
se slav.
občinstvu.

Čebelno-voščene sveče

kilg. po 4-90 K
Za pristnost jam-
čim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu.
Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Mēd pitanec in navadni po zelo
nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona

Lepa priložnost!!

Radi pozne zimske sezone, prodajam sledeče
zimsko blago

po lastni ceni

Volneno in bombažasto Jaeger perilo za dame, gospode in otroke.
Volnene in bombažaste rokavice „ „ „ „ „ „
Volnene in bombažaste nogovice „ „ „ „ „ „
Čevlje za dom „ „ „ „ „ „
Volnene šerpe in rute. Kožuhaste ovratnike. Čepice za otroke.

I. Zornik v Gorici,

Gosposka ulica št. 7.

Edina slovenska zaloga vsih potrebščin za dame in
gospode, gg. šivilje in krojače.

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine
za duhovnije, županstva in
druge urade, na močnem
papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj
knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za
slov. mladino in „Zgodovino
tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami,
okraski in finim papirjem, ter more pre-
vzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako
nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh
izdajah, ter stane na leto 8 kron,
pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin
se izrše z obratno pošto;
vsa druga v najkrajšem

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na
leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj
premožne celo leto 3 K